

...

...

...

...

...

...

...

...

A FELJÁRÁS A JOVEDERE ÉS A BORTYRÉNYRE
UTOLAZÓ KIHAGYAJI ESZETKÉNY.

**X. A MEGELŐZŐ- ÉS NYOMOZÓ-
SZOLGÁLAT KÜLÖNLEGES ESETEIBEN
VALÓ ELJÁRÁS.**

...

...

...

...

OSZONYA ES NYOMOZO. X. A MEGELOZO. A MEGELOZO. A MEGELOZO.
SZOLGALAT KULONLEGES ESTEIBEN
VALO ELJARAS

83. §. ELJARAS A JOVEDÉKI ES A BORTORVENYBE ÜTKOZO KIHAGASOK ESETEIBEN.

490.

A Szut. 492. pontja szerint, ha a csendőr valakit dohány- vagy vámjövédéki kihágáson tettenér, köteles az esetről tényleírást szerkeszteni és azt „az őrizetbe vett tettessel“ együtt a pénzügyőri szakasznak, illetve vámhivatalnak átadni. Eszerint tehát a csendőrnek minden dohány- és határcsempészt kivétel nélkül el kell fognia, illetve elő kell vezetnie. Így van-e ez?

Mindenekelőtt azt kell leszögezni, hogy jövédéki kihágások üldözése nem a csendőr feladata. Nemcsak azért, mert ez a pénzügyőrség szakszolgálatába vág, hanem azért sem, mert a jövédéki kihágások üldözésével való rendszeres foglalkozás elvonná a csendőrt rendeltetészerű hivatásától. Egyébként is: a jövédéki törvények és rendeletek száma olyan nagy, helyes alkalmazásuk pedig olyan különös ismereteket igényel, hogy azokra a csendőrt csak különleges tanfolyamokon lehetne kiképezni, de ennek nem volna sok értelme, miután a pénzügyőrség a maga feladatát a csendőrség segítsége nélkül is kiválóan elvégzi.

Ezért helyezkedik az utasítás 83. §-a arra az elvi álláspontra, hogy a csendőr jövédéki kihágás ügyében ne nyomozzon, hanem a tudomására jutott eseteket közölje az

illetékes pénzügyőri szakasszal. Mindössze két jövedéki kihágással tesz kivételt az utasítás: a dohánycsempészet-tel és a határcsempészet-tel, de ezekre is kimondja, hogy a csendőrnek csak tettenérés esetén van joga eljárni, feljelentés esetén nem.

Ha a csendőr valakit dohánycsempészetten vagy határcsempészetten (vámjövedéki kihágáson) tettenér, a gyanúsítottnak és a csempészárunak őrizetbevétele, valamint a tényleírás felvétele tekintetében a csendőr nem a Szolgálati Utasításnak a közönséges bűncselekményekre irányadó rendelkezései szerint, hanem a pénzügyőrség részére kiadott szabályok szerint köteles eljárni. Olyan csendőrségi utasítás egyébként, amely a jövedéki kihágási nyomozást szabályozná, nincsen is; a Szut. 83. §-a csak általános irányelveket ad.

A jövedéki büntetőeljárást a pénzügyminiszter és az igazságügyminiszter rendeleti úton szabályozta. A pénzügyminiszter (az 1927:V. t.-c. 66. §-ában nyert felhatalmazás alapján) a 18.400/1928. és 45.400/1928. számú rendeletével kiadta a jövedéki büntetőjog anyagi szabályait (hogy milyen cselekmények képeznek jövedéki kihágást és azokat mivel kell büntetni) és az alaki szabályait is, vagyis, hogy miként kell jövedéki büntetőügyekben a nyomozást és a vizsgálatot a pénzügyi közegeknek lefolytatniok. (Vizsgálat alatt itt nem a Bűnvádi Perrendtartás szerint való bírói vizsgálatot, hanem pénzügyi fogalmazási tisztviselő, illetve pénzügyőrségi vagy vámszaki tisztviselő — vizsgálóbiztos — által végzendő kivizsgálást kell érteni.) A bíróságok számára a jövedéki kihágás eljárási szabályait a 31.000/1928. számú igazságügyminiszteri rendelet tartalmazza.

Jövedéki kihágás nyomozása közben a gyanúsított személyes szabadságát háromféle intézkedéssel lehet korlátozni: feltartóztatással, elfogással és letartóztatással.

A *feltartóztatás* nem tekinthető letartóztatásnak, mert csak abból áll, hogy a tényleírást felvevő hatósági közeg a gyanúsítottat — szükség esetén kényszer alkalmazásával — a tényleírás felvétele végett a legközelebbi hatóságához (hivatalhoz) kíséri. A feltartóztatást a tényleírás felvétele végett való elővezetésnek nevezhetjük. Erre azért van szükség, mert a tettenkapás színhelyén nem mindig lehet a tényleírást felvenni, a gyanúsítottat tehát olyan helyre (pl. községi előljárószághoz) kell kísérni, ahol az írás lehetősége (szoba, asztal, stb.) megvan.

Az *elfogás* abból áll, hogy a tettenkapó hatósági közeg a gyanúsítottat őrizetbe veszi és azonnal olyan hatóságához vagy hivatalhoz kíséri, amely a letartóztatás elrendelésére jogosult. Elfogást tehát a csendőr is, sőt az állam határán, vámjövedéki kihágáson történt tettenkapás esetén bárki magánszemély is foganatosíthat.

Arra nézve, hogy pl. a csendőr részéről mikor lehet a gyanúsított elfogásának helye, a 31.000/I. M. 1928. számú rendelet 9. §-a szolgálhat tájékozással. Az elfogás ugyanis sohasem önmagában álló ténykedés, hanem csak a letartóztatás lehetővé tétele érdekében tett előintézkedés; önként értendő tehát, hogy elfogásnak csak akkor lehet helye, amikor valószínű, hogy a gyanúsítottat le is fogják tartóztatni.

Jövedéki kihágás esetében letartóztatás rendelhető el:

1. tettenkapás esetében, ha a tettenkapott kiléte meg nem állapítható;
2. ha a terhelt megszökött, vagy a céllal, hogy magát a bűnvádi eljárás alól elvonja, elrejtőzött és utóbb a hatóságnál önként nem jelentkezett, továbbá, ha a terhelt lefoglalható vagyonát elidegenítette vagy elrejtette;
3. ha a terhelt nem magyar honos és a kincstár kárának, valamint a törvényben megállapított legmagasabb

pénzbüntetés összegének megfelelő értékű lefoglalható vagyona nincsen;

4. ha a terhelt jövedéki kihágások elkövetésével üzletszerűen foglalkozik.

Ha a személyazonosság meg nem állapítható, a határkerületben letartóztatásnak lehet helye vámjövedéki kihágással terhelt olyan egyénnel szemben is:

5. aki olyan tárgyat, amelyre a vámjövedéki kihágás vonatkozik, vagy amely bizonyítékul szolgálhat elrejtteni, megsemmisíteni, vagy tőle szabadulni, a cselekmény nyomait eltüntetni, megváltoztatni, vagy a tettestársat vagy bűnrészt, vagy más egyént hamis vallomástételre reábirni igyekszik;

6. aki alaposan gyanúsítható azzal, hogy a megkezdett vámjövedéki kihágást folytatni, vagy ismételni fogja, így különösen, ha azzal fenyegetőzik, hogy azt végrehajtja.

(Határterületnek azokat a területrészeket nevezzük, amelyek a vámhatártól 10 km-nél nem fekszenek beljebb, de ahol a helyi viszonyok megkövetelik, a határkerület 15 km-ig kibővíthető. Célszerű tehát, ha a határszéli csendőrőrs megtudja a pénzügyőri szakasztól, hogy az őrskörletben meddig terjed a határkerület.)

A letartóztatást rendszerint a pénzügyi hatóság (pénzügyigazgatóság, Budapesten a központi vámigazgatóság) rendeli el, de ha a késelem veszéllyel jár, a vámhivatal vezetője, a vizsgálóbiztos, sőt a nyomozás során a vámőri, illetőleg pénzügyőri biztos kerület, vagy vámőri, illetve pénzügyőri szakasz vezetője is elrendelheti, de köteles az elrendelést a pénzügyi hatóságnak azonnal bejelenteni. Ha a letartóztatott terheltet nem lehet azonnal bíróság elé állítani, őt addig, amíg ez lehetővé válik, alkalmas helyen fogva kell tartani. A fogvatartás — amely alatt a terhelt élmezéséről maga gondoskodik — negyvennyolc

óránál tovább semmi szín alatt nem tarthat. (Ez a negyvennyolc óra határidő nem a csendőrségre, hanem a letartóztatást elrendelő pénzügyi szervekre vonatkozik. A csendőr az elfogottat minél előbb, lehetőleg még az elfogás napján átadni köteles.)

Összegezve a leírtakat: jövedéki kihágás miatt a csendőr csak azt a gyanúsítottat fogja el, akit dohánycsempészésen, vagy a határon csempészetten tettenért, de akkor is csak azt: 1. akinek a kilétét nem tudja megállapítani; 2. aki nem magyar honos és 3. akinél olyan mennyiségű áru van, amely a gyanúsított saját vagy családi szükségletét meghaladja, vagyis aki alaposan gyanúsítható azzal, hogy a csempészéssel üzletszerűen foglalkozik. Az elfogásnak fent felsorolt többi esete tettenkapás esetén ritkán fordul elő; rendszerint csak a jövedéki eljárás folyamán szokott bekövetkezni, megállapításuk különleges pénzügyőrségi nyomozást igényel, a csendőrnek tehát ezekkel az esetekkel nem igen lehet dolga. Az elfogás elől megszökött vagy elrejtőzött gyanúsított kézrekerítése is a pénzügyőrség dolga, kivéve, ha a szökés a csendőr őrizetéből történt, mert ebben az esetben a megszökött egyén kézrekerítésében a csendőrségnek is közre kell működnie.

A jövedéki kihágás miatt elfogott egyéneket legcélszerűbb az illetékes pénzügyőri szakasznak átadni, a tényleírással együtt. (Azért fontos, hogy a tényleírást a csendőr vegye fel, mert a tettenérési jutalék 40%-át a feljelentő — a tényleírást felvevő — és 60%-át a tettenérő részére utalják ki. Ha a tényleírást a pénzügyőrség veszi fel és abban a csendőrt mint tettenérőt feltünteti, a feljelentési jutalék 40%-át a pénzügyőri közegek, 60%-át pedig a csendőr kapja, míg ha a tényleírást is a csendőr vette fel, a feljelentési jutalék teljes összege őt illeti.)

Ha a tényleírást a tettenérés helyén nem lehet felvenni, akkor minden jövedéki kihágáson tettenért egyént,

tekintet nélkül arra, hogy a személye ismeretes-e vagy sem és arra is, hogy súlyos vagy nem súlyos kihágást követett-e el, elő lehet vezetni oda, ahol a tényleírás felvehető.

A Szut. 490—492. pontja szerint a csendőrnek jövedéki kihágásokat felhívásra sem szabad nyomoznia, hanem észleletét, illetőleg a nála tett feljelentést az illetékes pénzügyőri szakaszon kell közölni, kivéve a határvám- és dohánycsempészetten történt tettenérés esetét, amikor a tényleírást a csendőrnek kell megszerkesztenie. Vonatkozik-e ez a tilalom olyan esetre is, amikor a csendőr valakit vadászati kihágáson ér tetten és ezzel kapcsolatban a vadászjegy és fegyverigazolványilleték le nem rovása miatt jövedéki kihágás is forog fenn?

A Szut. hivatkozott pontjai általában azért tiltják el a csendőrt a jövedéki kihágások nyomozásától, mert a jövedéki törvények és rendeletek nagyszámúak és bonyolultak, azokat a csendőr — minthogy nem tanulja — nem ismerheti, már pedig ezek ismerete nélkül jövedéki kihágásokat helyesen nyomozni és feljelenteni nem lehet. Sok esetben már az a körülmény is, hogy van-e egyáltalán jövedéki kihágás, ha igen, az súlyos-e vagy sem, vagy esetleg nem minősül-e adócsalássá, alapos pénzügyi szakismeretet igényel. Helyesebb tehát, ha az ilyen ügyek nyomozását és feljelentését a csendőrség a pénzügyőrségre bizza, amelynek ebben különleges szakképzettsége van.

Meg kell azonban jegyezni, hogy olyan esetben is, amikor a jövedéki kihágás a csendőrnek jutott tudomására és a pénzügyőrség a csendőrség feljelentése alapján jár el, az átiratban kérni kell, hogy a pénzügyőri szakasz a tényleírásban feljelentőkként, illetőleg tettenérőkként az eljáró csendőröket nevezze meg. Ez azért fontos, mert a

feljelentői, illetőleg tettenérői jutalék ilyen esetben is a feljelentő csendőröket, illetőleg az ő felajánlásuk alapján a csendőrség jutalmazási alapját illetik meg.

A dohány- és határvám-csempészetten történt tettenérést a Szut. azért veszi ki az általános szabály alól, mert ezeknél — ha tettenkapás történt — a tényállás rendszerint egyszerű, hosszas és bonyolult nyomozásra nincsen szükség, hanem csak a tettenkapás tényét kell bejelenteni és az őrizetbe vett csempészárut kell beszolgáltatni ahhoz, hogy a cselekmény bizonyítható legyen és a pénzügyi hatóság a tettesek ellen eljárást indíthasson.

Ugyanezeknek a szempontoknak a figyelembevételével nem okvetlenül szükséges, hogy a csendőr olyan vadászati kihágás esetében, amely egyúttal jövedéki kihágás is, a pénzügyőri szakaszt értesítse, hanem megteheti a feljelentését közvetlenül a pénzügyigazgatósághoz is. A vadászjegyek és fegyverigazolványok illetve tárgyában kiadott 5007/1924. P. M. rendelet 24. §-a szerint ugyanis az, aki a rendelet 22. §-ában megállapított kihágást fedez, köteles erről közvetlenül vagy a községi előljáróság útján a pénzügyigazgatóságnak jelentést tenni. Ha tehát erről a jövedéki kihágásról magánszemély is közvetlenül tehet jelentést a pénzügyigazgatóságnak, megteheti ezt a csendőr is, főként akkor, ha — mint említettük — a tényállás egyszerű és nincs szükség bonyolult nyomozásra annak a megállapítása végett, hogy a gyanúsított a jövedéki kihágást valóban elkövette-e vagy sem.

A járőr tettenéri a gyanúsítottat, amidőn saját termésű borát hatósági engedély nélkül literszámba árusítja utcán át? Mit kell a járőrnek tennie?

Az 1926. évi 16.152. sz. pénzügyminiszteri rendelet értelmében bortermelő saját termésű borának utcán át

kimérésére vagy zárt edényekben kismértékben elárusítására a pénzügyigazgatóságtól köteles engedélyt kérni. Ha ilyen engedély nélkül a leírt módon az állami italmérő jövedék érdekeit megsérti, az 1921:IV. t.-c. 32. §-nak 1. pontjába ütköző jövedéki kihágást követi el. Az eljárás a pénzügyigazgatóság hatáskörébe tartozik, a járőrnek tehát a Szut. 490. és 491. pontjai szerint kell cselekednie.

A gyanúsított a dohányföldön visszamaradt sarj-dohányt összeszedi, hazaviszi s felhasználás végett megszáritja. A járőr erről más ügyben tartott házkutatás alkalmával tudomást szerez, a készletet őrizetbe veszi s a községi előljáróságnak átadván, a gyanúsítottat az illetékes pénzügyőri szakasznál feljelenti. Helyesen járt-e el a járőr?

A járőr eljárása helyes, mert a jövedéki kihágás gyanújára elegendő alap volt. A gyanúsított cselekménye egyébként csekély jelentőségű, mert olyan dohányneműről van szó, amely úgysis veszendőbe ment volna s kérdés, hogy értéke egyáltalában volt-e. Megokolt, ha a járőr az ilyen esetekre nem helyez különösebb nagy súlyt.

A járőr tettenér két egyént, amint a Dunán horgonyzó idegen hajóra 5 hordó bort vittek, amelyért 80 kg. rozsot és 12 liter petróleumot kaptak. A Szut. 83. §-ának megfelel-e a járőr eljárása, ha az őrizetbe vett két egyént a bűnjellekkel együtt a legközelebbi pénzügyőri szakasznak átadja a megszerkesztett tényleírás mellett?

Függetlenül attól a kérdéstől, hogy a két egyén bortermelő volt-e vagy zúgkereskedő, a két egyénnel szemben

az 1924:XIX. törvénycikkbe ütköző vámjövédéki kihágás gyanúja forog fenn, mert kölföldi eredetű petróleummal és gabonaneművel csempészekkel csereforgalmat űztek.

Minthogy a csendőr csak határ-vámjövédéki vagy dohányjövédéki kihágás fennforgása esetén köteles nyomozást teljesíteni s ezt is csak akkor, ha tettenérés forog fenn, helyesen jár el a járőr, ha a nyomozást azonnal megindítja és a Szut. 492. pontjához képest a tettesekkel együtt az őrizetbe vett bűnjeleket és a megszerkesztett tényleírást a legközelebbi vámhivatalnak (nem pénzügyőri szakasznak) átadja, mert a Szut. a 83. §-ban a „csempészet” szót a vámtörvény értelmében használja.

85. §. A MAGYAR FŐUDVARNAGYI BÍRÓSÁG BÍRÓI HATÓSÁGA ALÁ TARTOZÓKKAL, TERÜLETEN-KÍVÜLISÉGET ÉS KONZULI SZEMÉLYES MENTESÉGET ÉLVEZŐKKEL ÉS A MAGYAR FŐUDVARNAGYI BÍRÓSÁG FENNHATÓSÁGA ALÁ TARTOZÓ ÉPÜLETEKBEN TARTÓZKODÓKKAL SZEMBEN VALÓ ELJARAS.

499.

A Szut. 499. pont 1. bekezdése szerint a királyi háztagjának lakóépületeiben, úgyszintén különleges intézkedések alapján a magyar főudvarnagyi bíróság bírói hatóságának alávetett személyeknek lakásán és az ezekhez tartozó ingatlanok belső területén bárkivel szemben hivatalos cselekményt a főudvarnagyi bíróság elnöke útján kell fogatosítani. Meg vannak-e valahol határozva azok

az épületek, stb., amelyekre a Szut.-nak ez a rendelkezése vonatkozik?

Azokat az épületeket és lakásokat, amelyekre a magyar főudvarnagyi bíróság elnökének, mint egyesbírónak joghatósága az 1909:XVI. t.-c. 9. §-ának 5. pontja és 12. §-ának 3. bekezdése alapján kiterjed, a 8216/1935. számú I. M. számú rendelet határozza meg. A Budapest területén levő ilyen épületeket és lakásokat nem soroljuk fel, mert ezek a csendőrt nem érdeklik. A csendőrség működési területén levő ilyen épületek és lakások a következők:

A) Királyi (kormányzói) épületek:

I. Gödöllőn: 1. Királyi kastély (középrész, zenészé-épületrész, narancsászat, színházépületrész, konyhaépületrész, téli lovarda, régi istálló épületrész, kocsiszín-épületrész, erjedő épület, új istálló épületrész); 2. kasznári lak (Erzsébet királyné-út 2.); 3. királyi lak az udvari kertben (fürdőmedence, fürdőház, udvari kerti irodaépület, két üvegház középépülettel, rózsza- és szekfőhajtatóház, ügyeleti kamara növényfejlesztővel, kertiszekamra); 4. főfürdőépület a nyári lovardában; 5. raktárépület a konyhaudvaron; 6. fősegédi lakás; 7. kutyaház; 8. konyhaudvari épület a tartalékkertben; 9. felügyelőségi épület (Rudolf-utca 1. szám); 10. vízvezetékiszivattyú állomás (Rudolf-utca 19); 11. vízvezeték medence (Kálvária-hegy); 12. udvari kertészi lakóház (Ferenc József-tér 32.); 13. mérnöki épület (Ferenc József-tér 17. szám); 14. udvari vadászati hivatali épület (Ferenc József-tér 6--7. szám); 15. útkaparóház (az udvari kertben, bejárat a Erzsébet királyné-úttjáról); 16. gépház az alsó tartalékkertben és 17. pinceépület az alsó tartalékkertben.

II. Visegrádon: a királyi vadászház főépülete és melléképülete (Fő-utca 30. szám).

III. Galgamácsán: a királyi vadászkastély.

B) *Frigyes kir. herceg és családjának lakóépületei:*

IV. Magyaróváron: a palota (Gróf Széchenyi István-út 6., illetve Deák-tér 1. szám, 8. és 9. hrsz.).

V. Kölkeden: 1. Karapáncsai régi egyemeletes vadász-
ház és melléképülete (Kölked községi 4659. hrsz.); 2. kara-
páncsai új kétemeletes vadászház és melléképülete (Köl-
ked községi 4646 és 4648. hrsz.).

C) *Erzsébet kir. hercegasszony lakóépülete:*

VI. Alcsuton: 1. A főhercegi kastély és a hozzá tar-
tozó 2. titkári lakás és 3. kertészi lakás.

D) *József kir. herceg és családjának lakóépületei:*

VII. Tihanyban: a lakóház és melléképületei (Tihany
községi 173/a—1., 173/a—2., 173/a—3., 173/a—4.,
173/a—87., 4/a—2., 1759., 1759/b., 1759/b—2. 1759/b—
3., 1759/b—5., 1759/b.—11/b. hrsz.)

E) *Fülöp Józsiás szász-coburg-gothai herceg lakása:*

VIII. Pusztavacson a hercegi kastély (Pusztavacs
községi 1780. hrsz.).

Külföldi állam követe bérelt lakásban egy vidéki városban nyaral. Gyilkosság büntetével gyanúsított egyén a járőr elől a követ lakásába menekül. Van-e joga a járőrnek a gyilkos üldözése végett a lakásba behatolni és az ott rejtőző gyanúsított után kutatni?

Az idegen állam követét a területenkívüliség kivált-
sága minden körülmények között, tehát magánlakásában is
megilleti, mert rajta az állam sem rendőri, sem bírói, sem
általában semmiféle kormányhatalmat nem gyakorolhat.
A csendőr megjelenése és a gyilkos után való kutatása a
követ lakásában az államhatalom olyan megnyilvánulása
lenne, amelytől a követ mentes. A területenkívüliség ki-
terjed azokra a dolgokra is, amelyeket az ilyen mentessé-
get élvező személyek használnak. Tehát a gyilkost akkor

sem üldözhetné a csendőr, ha például a követ gépkocsijába ugrana s azon menekülne.

A csendőr ily esetben nem tehet egyebet, minthogy jelentést tesz a kir. ügyészségnek. Arra az esetre azonban megfelelő intézkedést tesz, ha a gyilkos a területenkivüliséget élvező személy lakását elhagyja.

86. §. MENTELMI JOGOT ÉLVEZŐKKEL ELJÁRÁS.

501.

Védi-e a mentelmi jog az országgyűlés tagját abban az esetben, ha ellene nem e minőségben tanúsított magatartása miatt katonai becsületügyi eljárást indítanak?

A Szut. 501—503. pontja ismerteti a mentelmi jog tartalmát és meghatározza a csendőr magatartását, ha a bűnvádi nyomozás során szembetalálja magát a mentelmi joggal. A mentelmi jog szabályai nincsenek törvénybe foglalva, ezek szokásjogon, az országgyűlésnek egyes felmerült esetekkel kapcsolatosan hozott határozatain alapulnak.

Általános szabály, hogy a képviselőház vagy felsőház engedélyét ki kell kérni, ha az országgyűlés tagja ellen bűnvádi eljárást akarnak indítani, még pedig akár polgári büntetőeljárás, akár katonai büntetőeljárás, akár jövedéki büntetőeljárás során, akár büntett vagy vétség, akár kihágás tárgya a vádnak.

A jogi irodalomban vitás, hogy ha a katonai hatóság becsületügyi eljárást indít az országgyűlés tagja ellen, ki kell-e kérni az illető ház engedélyét.

A magyar országgyűlés képviselőháza e kérdésben az ú. n. Nessi-ügy alkalmával akként döntött, hogy a katonai becsületügyi eljárás megindításához a mentelmi jog felfüggesztését kérni nem kell. Egy Nessi Pál nevű képviselő Mátyás király szobra leleplező ünnepségeivel összefüggően Kolozsvárt, 1902-ben, tüntetés megszervezésében vett részt a Gotterhalte ellen. A képviselő tartalékos tiszt volt s a katonai hatóság e magatartása miatt becsületügyi eljárást indított ellene. A képviselő bejelentette mentelmi joga megsértését. A képviselőházban szenvedélyes viták folytak erről a kérdéstről. Nessi Pál egyébként, tartván attól, hogy tartalékos tiszti rangjától megfosztják, lemondott tiszti rangjáról. Jóval ezután súlyos becsületbevégyő gyanú merült fel ellene, mire kivándorolt.

A Szut. 502. pontjának 5. bekezdése szerint az országgyűlés (képviseelőház, felsőház) tagjainak mentelmi joga nem akadályozza a bűnvádi eljáráson kívül bármely más olyan eljárás lefolytatását, amely a törvényhozói hivatás szabad gyakorlását nem gátolja. Milyen más eljárást kell itt érteni, tekintve azt, hogy a csendőrség csak bűnvádi ügyekben nyomoz?

A csendőrségnek a Szut. 1. pontjában meghatározott feladatkörén emcsak a bűnvádi ügyek kinyomozására szorítkozik, hanem ezenfelül még számtalan olyan szolgálati kötelessége érintheti adott esetben a törvényhozás tagjainak személyét, érdekét vagy általában jogviszonyait, amelyre a csendőr anélkül van kötelezve, hogy ez a kötelesség a bűnvádi nyomozás fogalmi körébe tartoznék.

Igy például tűzveszedelem idején, közveszedelem elhárítása végett a csendőrnek az országgyűlési tag birtokán lehet fontos és sürgős intézkedni valója; ennek az intézkedésnek nem lehet akadálya a mentelmi jog. Vagy

például egy bűncselekmény elkövetése miatt életveszedelemben levő egyén segélykiáltására szintén megjelenhetik az országgyűlési tag magántulajdonában levő területen, ha az országgyűlés tagja nem szerepelhet is gyanúsítottként, stb.

A járőr elővezető-parancsot foganatosít. Egy országgyűlési képviselő, akinek az elővezetendő egyén öccse, kijelenti, hogy nem engedi öccsét elővezetni. Mi a járőr tennivalója s védi-e az országgyűlési képviselőt ily esetben a mentelmi jog?

A járőrnek mindent meg kell tennie az elővezető-felhívás törvényszerű végrehajtására. Az országgyűlési képviselőt ily esetben a mentelmi jog nem védi, mert az elővezetésnek tettelesen ellenszegülvén, az 1914: XL. tc. 4. §-ának 1. bekezdésébe ütköző, hatósági közeg ellen elkövetett erőszak vétségét követte el s tettenérés esete forog fenn. A járőr tehát először udvariasan figyelmeztesse a képviselőt eljárása törvényteleniségére s ha magatartását nem változtatja meg, úgy kell vele szemben eljárnia, mint bárki mással szemben, aki nem országgyűlési képviselő. A tényállás részletes ismertetése mellett mindenestre feljelentést kell készíteni s azt a kir. ügyészségnek megküldeni.

87. §. ELJÁRÁS FIATALKORÚAKKAL.

503.

Mit nevezünk környezettanulmánynak s kinek kötelessége ezt megszerkeszteni?

A fiatalok bűnügyeiben való biráskodásról szóló törvény (1913: VII. tc.) végrehajtása tárgyában kiadott igazságügyminiszteri rendelet a törvény 16. §-ának végrehajtása végett rendelte el az ú. n. környezettanulmány

elkészítését. A törvény ugyanis a fiatalok bírójának a tényállás felderítésével egyenlő fontosságú kötelességévé tette a fiatalok egyéniségének, értelmi és erkölcsi fejlettsége fokának, valamint életviszonyainak megismerése végett lényeges adatok megállapítását. Ez utóbbi körülmények feltárására szolgál a környezettanulmány; az írásbafoglalás módszerének megismertetése végett a rendelet mintát is közöl. E szerint a fiatalok ügyeiben minden intézkedés előtt (a törvény a fiatalok bűnügyeiben hozott bírói határozatokat, tehát például a fogházbüntetés megállapítását is intézkedésnek nevezi) meg kell állapítani, milyen környezetben él a fiatalok, milyenek a családi körülményei, milyen szülei vannak, milyen tényezők gyakorolnak rá általában befolyást, milyen egyéniséget árul el, mivel foglalkozik stb. A környezettanulmányt az ú. n. pártfogónak kell elvégeznie, akit vagy az igazságügyminiszter nevez ki, vagy önkéntes vállalkozás folytán a bíróság megbíz. A pártfogókat a törvény hatósági közeg jellegével ruházza fel megbízatásuk körében.

A pártfogó a törvény célzata és elgondolása szerint segítőtársa a bírónak a fiatalok egyéniségének, lelki világának és elkövetett bűncselekményeinek helyes értékelésében és elbírálásában, egyszersmind kapocs is, amely biztosítja az állam és társadalom együttműködését az elhagyott vagy züllésnek indult fiatalok ügyeiben. Azt hitte ugyanis a törvényhozó, hogy a különféle jótékony társadalmi egyesületek, valamint a törvény nemes célzatával egyetértő, emelkedett lelkű magánosok vállalkozni fognak ily környezettanulmányok végzésére és a bíróság támogatására. A törvény életbeléptetését az egész ország területén megtartott előadások előzték meg, egy szóval megfelelő propagandával igyekeztek a társadalom érdeklődését és buzgalmát felkelteni az ügy iránt. A tör-

vényhozó azonban alaposan csalódott, amikor azt hitte, hogy ily környezettanulmányok végzésére az értelmiség kiválogatottjai lelkesedésből fölös számmal vállalkozni fognak. A propagandaelőadások valóban nagy érdeklődés mellett folytak le, de mikor arra került a sor, hogy a törvény céljáért lelkesedők a sivár nyomorúság kunyhóiba vagy cigányputrikba menjenek el elzüllött fiatalokúak ügyeiben környezettanulmányokat végezni, a lelkesedés meglehetősen csökkent, különösen akkor, amikor egyes lelkes vállalkozóknak azt is kellett tapasztalniuk, hogy az a bizonyos „környezet“ éppen nem fogadja megértéssel a család benső életét feltárni akaró és kellemetlen kérdéseket feltevő pártfogót. A kérdés megoldható lett volna megfelelő számú fizetett pártfogó-tisztviselő kinevezésével, ennek azonban pénzügyi akadályai voltak, jöllehet a pártfogói intézmény tulajdonképpen sarkpontja és próbaköve a fiatalokúak bűnügyeiben való eljárásnak.

Igy állt elő az a helyzet, hogy a fiatalokúak bírósága ott, ahol pártfogói tiszttel, illetőleg a környezettanulmány elvégzésével megbízni senki mást nem lehetett, hogy a törvény parancsának eleget tegyen, a környezettanulmány beszerzését a nyomozó hatóságra és közegekre bízta, holt ez a sarkalatos ellentétben volt a törvény szellemével. Így keletkezett a 118.006/VI. b. 1931. számú belügyminiszteri rendelkezés is, amely szerint ott, ahol erre hivatott szerv rendelkezésre nem áll, a csendőrség köteles környezettanulmányt beszerezni, de csakis akkor, ha bűncselekmény (kihágás) gyanuja forog fenn a fiatalokú ellen. Jegyezzük meg itt, hogy a környezettanulmány nem pótolja az eljárás céljaira szükséges erkölcsi és vagyoni bizonyítványt.

A csendőr mindenesetre helyesen jár el, ha a fiatalokúak bűnügyeiben környezettanulmányt szerkeszt és ezt a feljelentéshez csatolja; helyi és személyi ismeretei

révén ugyanis előre tudhatja, hogy a pártfogói tiszt betöltésére a fennforgó körülmények közt van-e megfelelő szerv. Helyes környezettanulmány szerkesztése nem könnyű feladat, de nem egy esetben a csendőr sokkal értéke-
sebb adatokkal szolgálhat annak keretében, mint akármilyen pártfogó; egyúttal pedig ilyen irányú működése közben maga is oly érdekes adatokra bukkanhat, amelyek hivatása körében hasznára válnak.

504.

A Szut. 503. pontja szerint gyermek ellen a csendőrnek semmiesetre, tehát akkor sem szabad nyomoznia, ha a gyermek bűncselekményt követett is el, hanem az elkövetett cselekményről alakszerű nyomozás nélkül kell feljelentést tennie. Gyakorlatilag mi az örs helyes eljárása, ha valaki feljelentést tesz az örsön, hogy egy gyermek bűncselekményt követett el?

Mielőtt a felvetett kérdésben követendő gyakorlati eljárással foglalkoznánk, fel kell hívunk a figyelmet arra, hogy a „gyermek“ és a „fiatalokú“ között lényeges különbség van. A gyermek nem a fiatalokúaknak egy csoportja, hanem attól teljesen különálló büntetőjogi fogalom. Amíg ugyanis a bűncselekményt elkövetett fiatalokú általában büntetőjogi felelősségre vonható s csak egyéni kivétel, amikor felelősségrevonásnak nincsen helye, addig gyermek ellen soha, semmi körülmények között nem lehet bűnvádi eljárást indítani. Az a körülmény, hogy a fiatalokúak bírása bizonyos esetekben gyermek ellen is tehet intézkedéseket, a gyermek bűnvádi függetlenségén nem változtat.

Az utasításnak az a rendelkezése, hogy gyermek

ellen a csendőr se nyomozzon, a törvény rendelkezésének következménye. Aki ellen úgysem lehet bűnvádi eljárást indítani, az ellen felesleges nyomozni. A nyomozási tilalmat szószerint kell venni, ami azt jelenti, hogy gyermek ellen saját kezdeményezésből még halaszthatatlan nyomozó cselekményeket sem szabad foganatosítani.

A nyomozási tilalom azonban nem jelenti azt, hogy a bűncselekményt elkövetett gyermekkel a csendőr egyáltalán ne törődjék. Ha valaki feljelentést tesz egy gyermek ellen, hogy bűncselekményt követett el, vagy ha ezt a csendőr észleli, jelentést kell tennie az illetékes főszolgabírónak (rendőri hatóságnak) és — ha helyben van — a fiataikorúak bíróságának is. Ezt a jelentést nem a Szut. 15—17. mellékleteinek mintái szerint, vagyis nem feljelentés alakjában, hanem az általános szolgálati jelentések alakjában kell megtenni. Nem kell tehát külön-külön a sértett, a tanúk, a gyanúsított stb. előadásait leírni, hanem címszavak nélkül, folyamatosan le kell írni, hogy a gyermek által elkövetett bűncselekményről a csendőr mit tudott meg.

Ezt a jelentést sem kell azonban minden esetben megtenni, hanem — az 504. pont rendelkezése szerint — csak akkor, ha a gyermek olyan, büntető jogszabályba ütköző cselekményt (büntettet, vétséget vagy kihágást) követett el, amely a közrendet súlyosabban sérti. Hogy milyen cselekmények sértik súlyosabban a közrendet, azt pontosan nem lehet meghatározni, legfeljebb csak példákkal körülírni. Nem sérti a közrendet pl., ha gyermek csekélyebb értékű tárgyat alkalmilag elcserél, ha gyermekverekedés közben könnyű testisértést okoz, kisebb kárértékű vagyonrongálást követ el, gyümölcsöt lop stb. Ellenben már a közrendet súlyosabban sértőnek kell tekinteni a gyermek által okozott tűzvészt, nagyobb kárértékű vagy ismételt, szokásszerűen, esetleg több gyermek által, szövet-

kezésszerűen elkövetett lopást, vonatok, gépkocsik megdobálását, közveszélyű cselekményt (pl. köveknek vagy más tárgyaknak vasúti vágányokra helyezését), ismételt és szándékos vagyonrongálást, gondatlanságból (pl. löfegyverrel) elkövetett súlyos testi sértést, vagy emberölést, bicskázást stb. Ebből a szempontból főképpen azt kell nézni, hogy alapjában véve romlatlan gyermeknek éretlen gyerekcsínyéről, vagy pedig züllésnek indult gyermeknek szándékos és tudatos cselekvéséről van-e szó. Annak eldöntésénél, hogy jelentést kell-e tenni vagy sem, figyelembe lehet venni a szülők egyéniségét is; ha a szülőknél a gyermek jó kezekben van, a jelentéstételt mellőzni lehet. Általában: a jelentésnek az a célja, hogy a közigazgatási hatóság, illetve a fiataikorúak bírása a gyermekkel szemben intézkedéseket tehessen: ha a csendőr megítélése szerint ilyen intézkedésre szükség van, tegyen jelentést. ha pedig az eset olyan jelentéktelen, hogy a hatóság vagy a bíróság beavatkozása felesleges, a jelentéstételt mellőzheti. Minden esetben jelentést kell tenni azonban akkor, ha a gyermek által elkövetett bűncselekményből nagyobb kár vagy hátrány származott, pl. tűzvész keletkezett, vonat kisiklott, autószerencsétlenség, emberhalál történt stb.

Az utasítás ama rendelkezésén, hogy a jelentést „alakszerű nyomozás“ nélkül kell megtenni, azt értjük, hogy a csendőr nem kérdez ki senkit, hanem csak azt jelenti be, amit az ügyről magánérdeklődése közben megtudott. Rendszerint nem nehéz magánúton is mindent részletesen megtudni, mert az ilyen eseteket a szemtanúk, szomszédok, játszópajtások stb. úgyis szóbeszéd tárgyává teszik s a csendőrnek alakszerű kikérdeztetésük nélkül is elbeszéljük. A gyermek ellen korlátozó intézkedéseket tenni nem kell, úgyszintén nem kell magát a gyermeket sem kikérdezni. (Beszélgetni azért lehet vele is.)

A főszolgabírónak (rendőrségi hatóságnak), illetve a fiataikorúak bíróságának tett jelentéssel a csendőr minden kötelességének eleget tett. A továbbiak most már a hatóság vagy a bíróság intézkedésétől függenek. Lehet, hogy a hatóság vagy a bíróság nem látja szükségét semmiféle intézkedésnek; ha pedig szükségét látja, az örsnek felhívást ad és abban meghatározza, hogy az örs milyen további intézkedéseket tegyen.

Ha a gyermek által elkövetett bűncselekmény fiatalkorúnak vagy felnőttkorúnak bűncselekményével áll összefüggésben, a nyomozást csak a fiatalkorú, illetve a felnőttkorú ellen kell lefolytatni és az illetékes helyre csak őket kell feljelenteni, de a feljelentés (tényvázlat) „Megjegyzés” rovatában jelteni kell, hogy az ügyben a gyermek is érdekelve van s röviden le kell írni a bűncselekményt, amit a gyermek követett el. A gyermek ellen is nyomozni ilyen esetben sem szabad.

Hogy gyermek által elkövetett bűncselekmény esetében a szülőket mikor lehet gondatlanság miatt feljelenteni, azt a csendőrségi Btk. tárgyalja.

Mindezek nem érintik a csendőr kötelességét, hogy ha gyermeket bűncselekmény elkövetésén tettenkap, vagy ha azt észleli, hogy gyermek bűncselekményt készül elkövetni, azt személyes közbelépéssel megakadályozza.

Mi a kötelessége a járőrnek, ha portyázása közben gyermeket talál, aki az állami gyermekmenhelyről megszökött?

Az 1901: VIII. tc. végrehajtása tárgyában adta ki a belügyminiszter az 1. B. M. 1903. sz. rendeletet, amelynek címe egyébként: Szabályzat az elhagyott gyermekek védelméről. (Gyv. Sz.) E szabályzat szelleme szerint az el-

hagyott, züllésnek indult, általában a környezetükben erkölcsi romlásnak kitett, vagy egyébként elzüllött gyermekkel nem szabad a hatósági ridegség szigorúságával és közönyével bánni. Kíméletet és emberiességet szab meg ez a rendelet az ilyen gyermekkel való bánásmódban s meghagyja, hogy az összes közigazgatási hatóságok (hatósági közegek) kötelesek azonnal bejelenteni az árvaszéknek, ha tudomásukra jut, hogy valamely 15 évesnél fiatalabb gyermek életfenntartása nincs biztosítva.

Kis- és nagyközségekben az elhagyottan talált gyermekekre vonatkozólag a községi előjáróság kötelessége jelentést tenni a főszolgabírónak (vagy az árvaszéknek), hogy intézkedjenek a gyermek sürgős felvétele végett az állami gyermekmenhelybe. A község köteles azonnal gondozásba venni az elhagyottnak mutatózó gyermeket s mindaddig gondozásban tartani, amíg a menhely kötelékébe fel nem veszik. Az elhagyott gyermek után a menhely kötelékébe felvételig felmerült költségeket, ha a gyermek még nincs 7 éves, a menhely pénztára a községnek visszatéríti.

A csendőrnek tehát az a kötelessége, hogy az állami menhelyből megszökött gyermeket azonnal átadja a községi előjáróságnak, a gyermekről tudomására jutott adatok közlése mellett. A csendőrnek nem kötelessége az ilyen kis szökevényt a menhelybe visszakísérni, sőt nem is szabad, mert a gyermeknek csendőri fedezettel való kísérése beleütközik a fent megjelölt szabályzat szellemébe. Az ilyen gyermeket eltoloncolni sem szabad, hanem visszaszállítását minden feltűnés nélkül és kímélettel kell végrehajtani.

Ha gyermekkorú (12. életévén alul levő) egyén követ el a Btk.-be ütköző cselekményt, a köteles felügyelet el-

mulasztása miatt sem mutatkozik alap az eljárásra, hova kell a csendőrnek jelentést tennie?

Bár a gyermekkorú egyén semmiféle körülmények közt és semmiféle címen nem vonható felelősségre, a hatóságok olyan esetben is kötelesek fellépni, amikor gyermek követ el bűncselekményt. A hatósági fellépés célja a gyermek erkölcsi fejlődésének védelme. Ezért, ha a hatóság, illetve a csendőr, mint hatósági közeg, arról értesül, hogy valamely gyermek a büntetendő jogszabályokba ütköző cselekményt követett el és úgy látja, hogy a gyermek érdekében a hatósági intézkedés kívánatos, a tudomására jutott adatok közlése mellett a fiatakorúak bíróságának jelentést tesz.

Ilyen esetben a törvény a fiatakorúak bíróságát széles hatáskörrel ruházza fel, amely mélyen belenyúlhat a gyermek családi körébe és a szülői hatalomba. Joga van a szülőt kellő figyelmeztetéssel, sőt arra való utasítással is ellátni, hogy a gyermeket fenytse meg. Joga van a gyermeket külön felügyelet alá helyezni, sőt környezetétől el is távolítani. Ha a bíró a gyermeket eltávolítja környezetéből, erről az intézkedéséről értesíti a gyámhatóságot is, amely utóbbi mondja ki aztán a végső szót ebben a kérdésben.

Ismételjük, hogy a törvény célja a gyermek erkölcsi fejlődésének védelme. Ha tehát a csendőr úgy látja, hogy teljesen jelentéktelen dologról van szó, amely a gyermek erkölcsi fejlődésének kérdésével egyáltalán nincs összefüggésben, tehát, ha egy rendes, kifogástalan család gyermekéről van szó, akinek cselekménye erkölcsi hibát nem foglal magában s szó sem lehet arról, hogy a gyermek erkölcsi lejtőn lenne, a feljelentést mellőzheti s megelégedhetik azzal, hogy a szülőket figyelmezteti.

88. §. ELJÁRAS KATONAI EGYÉNEKKEL.

507.

Katonai ellenőrzési szemlén egy polgári személy (tartalékos gyalogos), ittas állapotban jelent meg. Az ellenőrzési szemlét tartó zászlós parancsát, hogy a szemle helyiségéből távozzék, nem teljesítette. Az őt eltávolítani akaró járőrnek ellenszegült és a csendőrséggel szemben becsületsértő kifejezéseket használt. Milyen bűncselekmény miatt kellett a gyanúsítottat feljelenteni?

A m. kir. honvédség bűnvádi perrendtartásáról szóló 1912 : XXXIII. t.-c. 13. §. 3. pontja szerint a honvédség nemténylegesen egyénei az ellenőrzési szemle (utószemle) alatt elkövetett minden katonai bűncselekmény miatt honvéd büntetőbiráskodás alatt állanak. Ugyanezek a személyek az ellenőrzési szemle (utószemle) alatt elkövetett olyan cselekmények miatt, amelyek nem igényelnek büntetőbírói megtorlást, a Szolg. Szab. I. rész 640. pont, D. alpont (3) bek. c) szövege értelmében katonai fegyelmi szabályoknak vannak alávetve.

A tartalékos gyalogos tehát azáltal, hogy a szemlét tartó zászlós parancsát nem teljesítette, a Ktbt. (1930. évi II. t.-c.) 66. §-ába ütköző függelemsértés vétségét, azzal pedig, hogy a járőrnek nem engedelmeskedett és azt becsületsértő kifejezések használatával szidalmazta, a Ktbt. 92. §-ába ütköző, katonai őr elleni vétségét követte el.

A járőrnek a gyanúsítottat a Szut. 507. pont c) és d) alpontjai alapján el kell fognia és a legközelebbi honvéd állomásparancsnokságnak kell átadnia.

Büntetendő cselekményt elkövetett ittás egyéneket elfogásuk alkalmával az ittasságuk fokára nézve orvossal meg kell vizsgáltatni, mert ez később, az általuk elkövetett bűncselekmény elbírálása alkalmával, fontos lehet.

508.

A Szut. 508. pontja szerint az elfogott vagy elővezetett katonai egyéneket a legközelebbi honvéd állomásparancsnokságnak kell átadni. Az őrs által elfogott katonai egyént a legközelebbi honvéd állomásparancsnokság nem vette át azzal az indokolással, hogy a továbbkíséréshez nincs legénysége, ezért a foglyot a bekísérő járőrnek kellett egy másik honvéd állomásparancsnoksághoz továbbkísérnie. Mit tegyen ilyen esetben az őrs, illetőleg a járőr?

A Szut. idézett pontjában említett „legközelebbi“ honvéd állomásparancsnokságon olyat kell érteni, amelynek állomáshelyén az állomásparancsnokság rendelkezésére álló valamilyen honvéd alakulat is állomásozik, amelynek állományából a fogoly átvételéhez és továbbkíséréséhez szükséges őrkíséret kirendelhető. Ezt a Szut. nem mondja ugyan ki, de irányadóul szolgálhat a 64.408/eln. 10. 1941. számú H. M. rendelet (41/1941. Cs. K.), amely a behívó parancsra be nem vonult újoncokkal szemben követendő eljárást szabályozza. E rendelet szerint „legközelebbi“ honvéd állomásparancsnokságon azt az állomásparancsnokságot kell érteni, amelyet a legkisebb költséggel és a legrövidebb idő alatt el lehet érni és amelynek állomáshelyén fegyveres honvédségi alakulat állomásozik. Az olyan állomásparancsnokság, amelynek

állomáshelyén csak igazgatási tevékenységet ellátó katonai hatóság, vagy szerv (pl. járási, városi levéltárparancsnokság, honvéd kiegészítő parancsnokság, kiegészítő kirendeltség, raktár, műhely, intézet, kórház, stb.) állomásozik, foglyok átvétele és továbbkísérése szempontjából nem jöhet tekintetbe.

Abból a célból, hogy a kérdésben foglalthoz hasonló félreértés elkerültesse, célszerű, ha az osztályparancsnokság megállapítja a területén, illetőleg a szomszédos osztály területén levő azokat a honvéd állomásparancsnokságokat, amelyeknek katonai foglyok átadhatók és ezeket tájékoztatásul közli az alárendelt őrseivel.

509.

A határőrparancsnokság állomáshelyén egyes határőrök polgári egyénekkal, kocsmai mulatozásból kifolyólag összeverekednek. A kölcsönös verekedés folyamán polgári egyének is sérüléseket szenvednek. A verekedésben résztvevő határőrök egyike szolgálati fegyveréből két lövést tesz, ezek egyike egy polgári egyént talál s rajta súlyos sérülést ejt. Az esetről a határőrparancsnokság korábban értesülvén, mint a csendőrség, a nyomozást megindítja, a lövöldöző határőrt elfogja és átadja a határőrszárnyparancsnokságnak. Mi a csendőrijárőr tennivalója? Megindíthatja-e a nyomozást önállóan, avagy erre az illetékes határőrségi tisztiparancsnokság meghagyását be kell várnia?

Minthogy a verekedésben polgári egyének is résztvettek, tehát a Kbt. 75. §-ába ütköző nyilvános verekedéssel elkövetett, hivatalból üldözendő közrend ellen való

kihágás, valamint a Btk. 301. §-ába ütköző, ugyancsak hivatalból üldözendő súlyos testi sértés vétségének gyanúja fennforog, a csendőrzárőr, tekintet nélkül arra, hogy a verekezésben katonai egyének is résztvettek, a nyomozást megindíthatja, sőt kötelessége is megindítania és az esetet feljelentés tárgyává tenni. Ha a polgári egyéneken csak 8 napon belül gyógyuló sérülés keletkezett, a testi sértés csak a magánindítványra üldözendő könnyű testi sértés vétségét meríti ki ugyan, ám magánindítvány hiányában sem tehető vita tárgyává a csendőrzárőr hatásköre a nyomozás megindítására, mert ez a körülmény csak a nyomozás folyamán állapítható meg. A zárőr a katonai egyéneket csak mint tanukat kérdezze ki.

89. §. ELJÁRAS TÚZESET, VIZARADÁS ÉS ELEMI CSAPÁS ESETÉBEN.

516.

Elemi csapás által okozott tüzesetről a közigazgatási hatóságnak tett jelentésben, valamint gondatlan tüzek miatt a kir. járásbírósnak tett feljelentésben jelenteni kell-e, hogy sem ember, sem állat nem esett áldozatul és hogy más vagyona veszélyeztetve volt-e?

A tüzesetekről tenni rendelt jelentés, illetőleg feljelentés tartalmát a Szut. 515. és 516. pontjai írják körül. Ezek a pontok azonban csak általános tájékoztatást adnak arról, hogy a nyomozásnak, illetőleg az ennek alapján készült jelentésnek vagy feljelentésnek körülbelül mire kell kiterjednie, de nem jelentik azt, hogy ha az

előfordult esetekben egyéb körülmény bejelentése is szükségesnek látszik, ne lehessen azt is bejelenteni.

Elemi csapás által okozott tüzeset miatt rendszerint senkit sem lehet büntetőjogi felelősségre vonni. Azért csak „rendszerint“, mert elképzelhető olyan eset, amikor itt is megállapítható a gondatlanság. Pl. ha egy középület (templom, iskola) villámhárítóval van felszerelve, de annak karbantartásáról nem gondoskodtak. Ha az ilyen épületet villámcsapás éri és leég, vagy ha a villám többeket agyonsújt, az, aki a villámhárító karbantartásáról gondoskodni köteles lett volna, gondatlanság miatt felel. Ha azonban ilyen felelősség esete nem forog fenn, akkor a tüzesetről csak a közigazgatási hatóságnak kell jelentést tenni azzal, hogy büntetőjogi felelősség senkit sem terhel. Jelenteni kell, hogy a tűz mikor, hol és milyen módon keletkezett, mi égett le, milyen értékben, ki a káros, biztosítva voltak-e a leégett ingatlanok, stb. Ha ember vagy állat bennégett, azt is jelenteni kell, Ha erről nincs említés téve a jelentésben, a hatóság következtetheti ugyan, hogy ilyen kár nincsen, de arra is gondolhat, hogy az esetleg tévedésből maradt ki a feljelentésből, azért jól teszi a csendőr, ha ezt nemleges esetben is bejelenti. Egy mondat az egész és ezzel elejét vehetjük a félreértésnek, vagy esetleg a hatóság részéről feltett utólagos kérdésnek és a pótjelentésnek.

A gondatlanságból okozott tüzesetről tett feljelentésben mindig jelenteni kell, hogy emberélet esett-e áldozatul, vagy sem. Ha ugyanis emberélet áldozatul esett, akkor a cselekmény a Btk. 425. §-ának nem az első, hanem a második részébe ütközik, nem a járásbírósnak, hanem a kir. törvényszék hatáskörébe tartozik és a feljelentést a kir. ügyészséghez kell megtenni. Igaz ugyan, hogy a kir. járásbírósnak abból a körülményből, hogy az örs a feljelentést oda tette meg, következtetheti, hogy a

Btk. 425. §. első részébe ütköző cselekményről lehet szó, mégis valószínű, hogy óvatosságból megkérdezi az örsöt, ha a feljelentésben nincs erről említés téve, mert — mint a fenti esetben a közigazgatási hatóság — arra gondolhat, hogy az örs esetleg elfelejtette jelenteni, már pedig ez a minősítésnek fontos tényeleme.

Azt, hogy a tűzvész másnak a vagyonát veszélyeztette-e vagy sem, csak a gyújtogatás gyanúja esetében kell jelenteni, mert ez csak a gyújtogatásnak tényeleme.

A tulajdonos vezette gépkocsi az országúton a szerkezet hibás működése miatt kigyullad és elég. Tekintet nélkül arra, hogy gondatlanság terhel-e valakit, tűzvésznek tekinthető-e a gépkocsi elégése?

A tűzvész oly tüzet jelent, amely mások személyére és vagyonára nagyobb veszedelmet (közveszedelmet) idéz elő. Az országúton eléggő automobil nem jelent közveszedelmet. Az eset tehát nem tűzeset. A Szut. 516. pontjában megkövetelt bejelentő kötelezettség ilyen esetre nem vonatkozik.

XI. FELSZÓLÍTOTT SZOLGÁLAT.

**91. §. FELHÍVÁSI ÉS MEGKERESÉSI JOGGAL BÍRÓ
HATÓSÁGOK ÉS HATÓSÁGI SZEMÉLYEK.**

521.

A Szut. 521. pontja felsorolja azokat a bírói és rendőri (közigazgatási) hatóságokat és hatósági személyeket, amelyeknek és akiknek felhívási joguk van a csendőrséggel szemben. Miért nem szerepel ezek közt a főispán, vagyis miért nincs a főispánnak felhívási joga?

A főispán közigazgatási jogunk értelmében a kir. kormány szerve, képviselője, élén áll a törvényhatóságnak, de a törvényhatósági autonómia (önkormányzat) megszemélyesítője és a törvényhatósági tisztikar feje nem ő, hanem az alispán, illetőleg a polgármester. Élén áll a törvényhatóságnak, ez azt jelenti, hogy vezető szerep, vezérlő hely (elnöklés) illeti meg a törvényhatóság szerveinek működésében. Elnöke magának a törvényhatósági bizottságnak, közigazgatási bizottságnak, számonkérő széknek, állandó választmánynak stb. Ezenkívül egyes tisztviselői állásokra és bizottsági tagságokra kijelölő, kinevező, beosztó, helyettesítő és áthelyező joga van. Ellenőrző és felügyeleti hatásköre széles, a törvényhatósági és községi tisztviselők ellen fegyelmi vizsgálatot

rendelhet el és őket állásuktól is felfüggesztheti. Az alispánhoz és polgármesterhez, „a törvényhatóság első tisztviselőihez“ és általuk a törvényhatósági és községi közegekhez rendeleteket bocsáthat ki, jelentéseket pedig közvetlenül is kívánhat ezektől, de a tisztviselők hatáskörébe tartozó intézkedéseket önmaga nem teheti meg. Ez az utóbbi körülmény adja magyarázatát annak, miért nem sorolja fel az utasításunk a főispánt a felhívásra jogosultak között.

A főispánnak saját személyes hatáskörébe tartozó hivatali tennivalóiban nincs szüksége csendőrségi karhatalomra, ha pedig szüksége lenne, ezt a törvényhatóság szervei útján (alispán, főszolgabíró) megszerezheti. Ha a főispánt kivételes hatalommal ruházza fel a minisztertanács, ez annyit jelent, hogy a törvényhatóság tisztviselőivel, közegeivel közvetlenül rendelkezik ama rendelet végrehajtásában, amelynek végrehajtását a törvényhatóság megtagadta. Ez esetben a felhívás joga természetesen a főispánt is megilleti. A Szut. 521. pontja pl. nem adja meg a felhívás jogát a városi törvényhatóság fejének, a polgármesternek sem, ami az alispánnak adott felhívó jog mellett ellentmondásnak vagy hiányosságnak látszik. A Szut. itt abból indult ki, hogy a városi törvényhatóság a vármegyeinél szűkebb területén a közbiztonsági közegek (rendőrség) igénybevétele nem jár bonyodalommal, ezeknek a törvényhatóságoknak a területén pedig (kivéve az esetleges külső területrészeket) csendőrségi szolgálat rendszerint nincs.

—

A Szut. 521. pontjában tárgyalt kormánybiztost ki nevezi ki s mi a hatásköre, hivatása? Ki az alispán helyettese? A h) alpontban tárgyalt kiküldött alatt kit kell érteni? A c), d) és e) alpontokban tárgyalt bíróságok

s ügyészségek alatt a katonai bíróságokat és ügyészségeket is kell-e érteni?

Rendkívüli esetekben, különleges feladatok megoldására a kormány kormánybiztost szokott kiküldeni. A kormánybiztos tehát a kormányt képviselő szerv, akinek hatalmában áll olyan ügyekben s olyan esetekben, amikor a közigazgatási hatóságok a maguk hatáskörében nem intézkedhetnek, a kormány nevében s a kormány helyett megtenni az intézkedéseket. De nemcsak ilyen esetekben intézkedhetik, hanem általában ellenőrzi a hatóságok működését és intézkedéseit, azonban csakis abban a tekintetben, abban a feladatkörben, amelynek megoldására a kormánybiztost kiküldötték. Ha pl. árvíz, tűzvész vagy járvány pusztít egy vidéken, vagy nagyobb arányú zavargás, esetleg súlyosabb jelentőségű sztrájk tört ki, a kormánybiztos az árvíz, tűzvész, járvány, illetve zavargások megfékezése terén ellenőrzi, szükség esetén pedig utasításaival s intézkedéseivel irányítja is a hatóságok tevékenységét. A kormánybiztos tehát a kormány nevében ellenőrző és a kormány nevében, a helyett a helyszínen közvetlenül intézkedő szerv, akinek a hatóságok éppen olyan engedelmességgel tartoznak, mintha az utasításokat magától a kormánytól kapták volna. Szükség esetén kellő anyagiak felett is rendelkezik, rendelkezésre áll az egész közigazgatási apparátus és természetesen karhatalmi rendelkezési joga is van. Ebből következik, hogy a kormánybiztosnak a csendőrséggel szemben (örsök, járőrök, egyes csendőrök) is közvetlen felhívási joga van. Kormánybiztosi megbízatást rendszerint a területileg illetékes főispán kap, aki már a főispáni hivatásánál fogva is a kormány szerve s így adott esetekben csak a kormánybiztost megillető különleges jogokkal kell felruházni. A főispánnak, ha egyúttal nem

kormánybiztos is, az előbb tárgyalt közvetlen felhívási joga nincs meg. Kinevezhet a kormány kormánybiztossá egy magasabb rangban lévő minisztériumi tisztviselőt vagy akár befolyásosabb, tekintélyesebb magánembert (földbirtokos, politikus) is.

Az alispán szervezetszerű helyettese a vármegyei főjegyző.

A közigazgatási hatóság egyedüli népgyűlésre küldhet ki maga helyett hatósági személyt, aki ilyenkor természetesen a hatóság helyett s annak nevében intézkedésre jogosult, így tehát a közvetlen felhívási joga is a csendőrséggel szemben biztosítva van. Ezek a kiküldöttek rendszerint a községi jegyzők.

A Szut. 521. pontjában *c)*, *d)* és *e)* alpontok alatt tárgyaltak alatt érteni kell a honvéd bíróságokat, illetve az illetékes parancsnokok ügyészeit is, nemcsak a polgári bíróságokat és ügyészeket.

Egy vidéki társaskör alapszabályszerű határozattal kizárja egyik tagját, egy másik tag pedig önként kilépett. A kizárt, illetve kilépett tag az éjjeli órákban ittás állapotban bemegy a társaskör termébe s ott rendzavarás nélkül helyet foglal. A társaskör jelenlevő tagjai a kizáró határozatra, illetve a megtörtént és a választmány által jóváhagyott kilépésre hivatkozva kiutasítják, de a volt tag megtagadja az eltávozást. Jogában áll-e a társaskör jelenlevő tagjainak öt csendőrség igénybevételével eltávolíttatni?

A fennforgó eset megoldásának útja a Szut. 64. pontjában szabályozott általános szolgálati feladatok körébe eső ténykedés. A csendőr köteles büntetendő cselekmények elkövetését megakadályozni (1. alpont), az

elkövetetteket kinyomozni s azok tetteseit elfogni, illetve feljelenteni (2. alpont) és ettől eltekintve közbelépni, ha a közrendre vagy közbiztonságra veszedelmes jelenségeket észlel. (3. alpont.) Őrizkednie kell azonban attól, hogy tisztán magánjellegű vagy személyes szolgálatot (65. pont *a)* alpont), végezzen, vagy hogy büntetendő cselekményt nem képező magántermészetű ügybe (404. pont, 2. bekezdés) avatkozzék. Mindezek figyelembevételével a társaskörből kizárt, illetve kilépett tag ellen a következő feltételek mellett léphet fel a csendőr:

1. Ha a tag ellen a Btk. 32. §-ába ütköző magánlaksértés vétsége miatt a társaskörnek a magánindítvány megtételére jogosult képviselője magánindítványt terjeszt elő. A tag ugyanis, ha végső érvénnyel kizárták, vagy ha önként kilépett, magánlaksértés vétségét követte el, midőn a helyiségbe kizáratása (kilépése) után bement, és a kiutasítás ellenére bent maradt. Ha ilyen magánindítványt nem terjesztenek elő vagy ha a tag arra hivatkozik, hogy a kizáró határozat még nem jogerős, a csendőrnek nincs joga az ügybe beavatkozni.

2. Felléphet azonban a csendőr ettől függetlenül a tag ellen, ha botrányosan viselkedik vagy magatartása a társaskör jelenlevő tagjai között oly mozgalmat idéz elő, amely veszedelmesebb kitérőekkel (verekedéssel) járhat. Ez esetben a csendőr a jogtalanul bent tartózkodó tagot tapintatosan és udvariasan távozásra kérje fel és ha a felkérésnek nem engedelmeskedik, a távozásra erélyesen felszólítja. Ha a tag most sem engedelmeskedik, a csendőr őt előzetes figyelmeztetés után (a 312. pont 12. alpontja alapján, mert a büntetendő cselekményt a csendőr figyelmeztetése után is folytatta) elfogja. Itt is figyelembe kell azonban azt venni, hogy ha a tag vitatja a helyiségben tartózkodásának jogát, vagyis, ha azt állítja például, hogy az ő kizárása jogtalan, érvénytelen, fellebbezés alatt

áll stb., az elfogás a csendőr által csak akkor foganatosítható, ha a tag közbotrányt okozott (11. alpont), eme magatartása a jelenlevő tagok összességének felháborodásával jár s így rendzavarástól alaposan kell tartani, például, ha a Kbt. 84. §-ának fennforgására (nyilvános helyiségben botrányosan részeg állapotban megjelenés) is van gyanú.

523.

Belügyminiszterileg láttamozott alapszabályok alapján működő egyesület közgyűlésén az egyik tag rendzavaró magatartást tanúsít. Az elnök az ő rendfenntartó hatáskörében rendelkezésére álló eszközöket eredménytelenül meríti ki, mire a csendőrijáróhoz fordul a rendzavaró tag eltávolítása végett. Eljárhat-e a csendőr a tagnak a közgyűlésről való eltávolításában s ha igen, milyen alapon?

A csendőr eljárása ilyen esetben is csak a Szut. 64. pontjában szabályozott általános szolgálati feladatkörben mozoghat. Egy egyesület magánemberek gyülekezete, első sorban az egyesület vezetőségének kötelessége tehát a rendet az egyesületi életben fenntartani, nem a hatóságoknak. Bizonyos azonban az is, hogy az egyesület alapszabályszerű működését jogtalanul, izgága módon, az egyesület tagjainak megbotránkozására megzavaró egyénnel szemben jogosan kérhetnek védelmet a hatóságtól, mert az ilyen egyén az egyesület zavartalan működésében is megnyilvánuló társadalmi életre káros magatartásával valóban a köznyugalom megzavarójának tekintendő. A Szut. 64. pontja értelmében a csendőrnek joga és kötelessége

a társadalmi mozgalmakat (az egyesületi szervezkedést is ide kell érteni) figyelemmel kísérni, észleleteiről jelentést tenni és sürgős esetekben közbelépni. Elvileg nem lehet tehát kifogást tenni az ellen, ha a csendőr a kérdés szerint megjelölt esetben megelőzve a közgyűlésen kitörő botrányt, biztosítja a tanácskozás nyugodt lefolyását a renitens tagnak a közgyűlési teremből való eltávolításával. A gyakorlatban természetesen nem zárkozhatik el az előzetes tájékozódástól, mely mellett feltételezzük a helyi viszonyok ismeretét is. Vigyáznia kell nevezetesen, nehogy az egyesületi életben szereplő ú. n. klikkek hatalmaszkodásának legyen eszköze s meg kell győződnie arról is, hogy a tag valóban megokolatlan ellenállást tanúsított-e, mert magánjellegű vitákban, civakodásokban a csendőr nem lehet döntőbíró, sem az egyik félhez húzó támogató szerepét nem játszhatja. Ezért az ilyen — egyesületek életében egyébként nem ritka — viszálykodásokban nagy óvatossággal kell fellépnie, nehogy pártatlanságán csorba essék.

Megjegyezzük azt is, hogy a járőr nyugodtan adhatja azt a tanácsot azoknak az egyesületeknek, ahol ilyen esetek előfordulnak, hogy legokosabb, leggyorsabb és legcélszerűbb, ha az ilyen belső rendészeti kérdéseket saját otthonukban intézik el. Egy-két markos ember mindig akad akár az egyesület tagjai, akár személyzete között, aki az ilyen kérdést símán elintézheti, ha eljárásuk jogosságának biztos tudatában vannak. A csendőr azonban nem veheti kézpénznek az egyoldalú értesítést, köteles a tényállást a másik fél meghallgatásával is megállapítani, mielőtt valamit tesz, ez pedig késedelemmel jár. Az egyesület hírnevére sem előnyös, ha ilyen belső villongások csendőrségi beavatkozással járnak.

Egy községgé szervezett bányatelepen jogában áll-e a bányatársulat vezetőségének eltávolítani a községi piacról egy kereskedőt, akinek iparigazolványa van? Törvényes alapja van-e a községi előljáróság ama kérésének, hogy a kereskedő eltávolításában a járőr a bányatársulat embereinek segédkezzék?

A községi előljáróságoknak hatásköre az 1886:XXI. t.-c. értelmében a piaci és vásárrendészet gyakorlására nem terjed ki. Minden e szakba vágó kérdés eldöntése a rendőri hatóság (főszolgabíró) hatáskörébe tartozik. Piaci és vásárrendészeti tennivalókat magánosok még kevésbé végezhetnek. Ha tehát a csendőrhöz a főszolgabírón kívül más hatóság fordul piaci vagy vásári rendészeti ügyben karhatalmi segédletért, azt a csendőrnek meg kell tagadnia.

Egyébként a hetivásárokon a helybeli iparosnak, kereskedőnek joga van árusítani. Innen csak az elsőfokú rendőri hatóság tilthatja ki. Ha van a törvényhatóságnak erre vonatkozó szabályrendelete, az tartalmazhat olyan rendelkezést, hogy nem helybenlakó iparosok is árusíthatnak a hetivásáron.

A hetivásárok tartását a mai jog szerint a kereskedelemügyi miniszter engedélyezi. A helypénzszedés joga is ezen a miniszteri engedélyen alapszik.

Egy magánszemély a bírósági végrehajtó által kiállított zárgondnoki igazolványa alapján közli az őrssel, hogy a zár alá vett dolgok tulajdonosa egyes dolgokat elidegeníteni (elzálogosítani) készül s kéri, hogy ennek megakadályozására az őrsparancsnok rendeljen ki karhatalmat. Az őrsparancsnok a karhatalom kivezénylését megtagadta azzal az indokolással, hogy a zárgondnok nem

szerepel a Szut.-nak sem az 528., sem pedig az 529. pontjában felsorolt hatóságok és személyek között, akik csendőrségi karhatalmat közvetlenül igényelni jogosultak. Helyes volt-e az őrs eljárása?

Mielőtt a kérdésre válaszolnánk, lássuk, ki a zárgondnok, mi a feladata és a jogköre?

A végrehajtási eljárás során a bíróság a végrehajtató kérelmére a lefoglalt ingóságoknak „szoros zár“ alá vételét rendelheti el. A szoros zár alá vétel rendszerint abból áll, hogy a végrehajtó a lefoglalt (zár alá vett) ingóságokat megbízható harmadik személy gondozására, kezelésére bízza és az utóbbit felelőssé teszi azért, hogy a zár alá vett ingóságokat a bíróság további intézkedéséig lelkiismeretesen gondozza és lehetően változatlan állapotban megőrizze. A bíróságnak ezt a megbízottját, aki a zár alá vett dolgokat gondozza, zárgondnoknak nevezik. Zárgondnokot lehet megbízni továbbá olyan ingatlanak és tartozékainak kezelésére is, amely már lejárt jelzálogos követeléssel van megterhelve, ha az ingatlan tulajdonosa olyan cselekményt vagy mulasztást követett el, amely a jelzálogként szereplő ingatlan által nyújtott biztosítékot veszélyezteti (például az ingatlan gondozását, megmunkálását szándékosan elhanyagolja és ezáltal annak vagy hozadékának jelentős értékcsökkenését idézi elő).

A zárgondnok rendszerint ügyvéd vagy ügyvédjelölt, de lehet más magánszemély is, aki működéséért költségmegtérítésben és díjazásban részesül és e minőségében „hatósági megbízás alapján működő személy“. Mint ilyet, a törvény őt közhivatalnoknak minősíti ugyan, de csak az általa elkövetett büntetendő cselekmények büntetőjogi elbírálása szempontjából, anélkül, hogy őt közhivatalnoki jogkörrel is felruházná. Közhivatalnoki minősége tehát csak abban nyílvánul, hogy az általa e megbízatása köré-

ben elkövetett hűtlen kezelés a Btk. 362. §-a szerint, a sikkasztás pedig a 462. §-a szerint minősül.

A bíróság (illetve az ennek megbízásából eljáró végrehajtó) a zárgondnokot a szoros zár alá vett ingó vagy ingatlan dolgok kezelésére nézve a körülményeknek megfelelő kezelési utasítással látja el. Ezzel a kezelési utasítással a bíróság a zárgondnokot a zár alá vett dolgok tekintetében természetesen bizonyos intézkedési joggal is felruházza, de kényszerítő hatalommal nem ruházhatja fel, mert ilyen hatalmat csak hatóságok és a hatóságok állandó, szervezetszerű közegei gyakorolhatnak, a hatóság alkalmi megbízása alapján eljáró személyek nem. A zárgondnok tehát közhivatalnok, de nem hatóság, sem nem hatósági közeg.

Ebben van a lényege annak a kérdésnek is, hogy a zárgondnok e minőségében jogosult-e karhatalmat közvetlenül igényelni. Ha a törvény erre súlyt helyezett volna, a zárgondnoknak ezt a jogát éppen úgy kimondotta volna, mint ahogy kimondja a végrehajtóra az 1881: LX. t.-c. 32. §. 3. bekezdése. A Szut. 528. pontja csendőrségi karhatalom közvetlen igénylésére csak a bíróságokat és az ott felsorolt közigazgatási hatóságokat (illetve ezeknek tagjait) jogosítja fel; sürgős szükség esetében való közvetlen igénylésre is — a rendőri hatóságok tagjain kívül — csak rendőri közegek, községi elöljáróságok és olyan közüintézményeknek vezetői vannak feljogosítva, akiknek pillanatnyi szükségük lehet karhatalmi segítségre. A Szut. ugyanis a karhatalom közvetlen igénylésére jogosítottak körét a lehetőség szerint csak olyan hatóságokra és személyekre, illetve közegekre igyekezett szorítani, akiket a csendőr rendszerint személyesen ismer, vagy akiknek hatósági (közegi) minőségét és jogkörét a csendőr könnyen megállapíthatja. Az olyan hatóságokat és hatósági személyeket, akiknek karhatalom igénylésére

való jogosultsága és a jogköre a csendőr előtt ismeretlen vagy kétes lehet, a Szut. a közigazgatási hatósághoz utalja, azt akarván ezzel lehetővé tenni, hogy a karhatalom kirendelésének indokolt és törvényes voltát a hatóságnak módjában álljon előzetesen eldönteni.

Ilyen személynek — de nem hatóságinak — kell tekinteni a zárgondnokot is, annál inkább, mert az ő működése magánjogi vonatkozású, ezt a jogterületet pedig a csendőr nem ismeri. Aránylag ritkán fordul elő, hogy a zárgondnoknak sürgős karhatalmi beavatkozásra lehet szüksége; legfeljebb olyankor történhetik ez, amikor például a zár alá vett dolgok birtokosa (a végrehajtást szenvedő) a dolgot elidegeníteni, elszállítani stb. készül, a zárgondnok intézkedésének ellenszegül és ezt másként, mint azonnali közbelépéssel nem lehet megakadályozni. Ha a zárgondnok ilyenkor közvetlenül fordul az őrshez segítségért, a kérelmet nem karhatalom-igénylésnek, hanem a Szut. 523. pont utolsó bekezdése szerint való magánfeljelentésnek kell tekinteni. Ha zár alá vett dolog elidegenítéséről van szó, annak megakadályozása végett a csendőrség a Szut. 349. pont a) alpontja alapján közbelépni jogosult, miután ez a cselekmény — aszerint, hogy azt nála hagyott dologra nézve a tulajdonos vagy pedig általában harmadik személy követi-e el — a Btk. 359. §-ába ütköző sikkasztás, illetve a 360. §-ba ütköző zártörés.

A zárgondnoki igazolvány rendszerint azt az utasítást tartalmazza, hogy ha a végrehajtást szenvedő vagy bárki zártörést kísérelne meg, abban őt a zárgondnok szükség esetén csendőri karhatalommal is meggátolhatja. Ezt is a fentiek szerint kell értelmezni, mert akit a törvény saját személyére nézve kényszerítő hatalommal nem ruház fel, ilyen hatalmat karhatalom útján sem gyakorolhat s ilyen joggal őt a bíróság vagy a végrehajtó sem ruházhatja fel.

A 24.407/III. a.—1905. számú belügyminiszteri rendelet a fentiekkel ellentétben kimondja ugyan, hogy a bíróság által kinevezett zárgondnok csendőrségi karhatalmat közvetlenül is igénybe vehet, ez a rendelkezés azonban a Szut. ellentétes rendelkezése folytán 1927 szeptember 1-ével hatályát veszítette.

92. §. A FELSZÓLÍTOTT SZOLGALAT VÉGREHAJTASA. FELHÍVÁSOK ELBÍRÁLÁSA.

524.

Az örs karhatalom kirendelésére kap felhívást a kiv. járásbírószágtól. A felhívás tárgya, hogy a bíróság kirendelte zárgondnok hivatalos eljárásában szükség esetén fegyveres védelemben részesüljön. A kivezényelt járőr a felhívásnak eleget tesz és a zárgondnok, valamint saját személyi biztonsága ellen irányuló veszélyes támadással kerül szembe. Fegyverét használja, aminek következtében a támadó meghal. Később kiderül, hogy a felhívás nem az illetékes bíróságtól származott, mert azt egy kezelőhivatalnok törvényes hatáskörén kívül adta ki, bár a kiadott felhívás a bíróság pecsétjével volt ellátva s külső alakja, valamint tartalma szerint az illetékes bíróságtól származott. Terheli-e felelősség a járőrt kivezénylő őrsparancsnokot, hogy e felhívás alapján a járőrt kivezényelte?

Az őrsparancsnokot semmiféle felelősség nem terheli, mert a felhívás tartalma feladatához tartozó szolgálatra

vonatkozott, külső alakja pedig kifogástalan volt. Nem is lett volna joga az őrsparancsnoknak egy alakilag és tartalmilag kifogástalan felhívás hitelessége iránt érdeklődni, mert ilyen érdeklődés a legtöbb esetben fölösleges és bosszantó akadékoskodás lenne; a Szut. 525. pontja ilyen jogkört szabályozás alá sem vett.

Az ügy jogi megítélésén (a hamis felhívást kibocsátó közhivatalnok büntetőjogi felelősségétől eltekintve) különben mitsem változtat, hogy a felhívás hamissága utóbb kiderült. Nem vitás ugyanis, hogy a zárgondnok hivatalos eljárásban volt s a járőrnek eljárása is teljesen törvényszerű volt, amikor a zárgondnok hivatalos eljárását a fennforgó körülmények közt fegyveres védelemben részesítette.

93. §. KARHATALMI SZOLGALAT.

526.

Van-e különbség csendőrségi karhatalom és csendőrségi segélyszolgálat között?

A Szut. 93. §-a csendőrségi karhatalomnak nevez minden csendőrrjárőrt vagy csendőrcsapatot, amely közhatalóságok vagy hatósági személyek támogatására olyan célból van kirendelve, hogy azoknak hivatalos eljárásukban az esetleges ellenállás vagy támadás leküzdése végett a szükséges erő rendelkezésükre álljon. Az utasítás az egyszerűség kedvéért választotta ezt az egységes megjelölést. Ha azonban a dolgot a kivezényelt csendőrrjárőr vagy csapat feladata és jogai szempontjából részleteire bontjuk, akkor kétféle ilyen csendőrségi erőt különböztethetünk meg: karhatalmat és segédletet.

Karhatalomnak a csendőrségi erőt voltaképpen csak akkor nevezhetjük, amikor arra nem a Szolgálati Utasítás, hanem a honvédségi Karhatalmi Utasítás rendelkezései nyerne alkalmazást, vagyis amikor a csendőrség nem önállóan, hanem közigazgatási (rendőrhatalmú) tisztviselő mellett, annak végrehajtó szerveként működik. Ilyen esetet az utasítás kettőt ismer: a 330. pont 6. alpontjában, amikor a néptömeg szétosztatásának elrendelésére a közigazgatási vagy rendőrségi hatóság intézkedésre jogosított kiküldöttje vagy képviselője hivatott, a csendőrség a szétosztatás szükségességének elbírálásába nem bocsátkozhatik, a fegyveres erő alkalmazását vagy mellőzését illetően azonban önállóan dönt. A másik eset, amikor a csendőrség a választási elnök rendelkezésére áll (534/2). Hogy az ilyen csendőrségi karhatalom tiszt vagy altiszt parancsnoksága alatt áll-e, mellékes; a lényeg, hogy az önállósága korlátozva van, akárcsak a katonai karhatalomé. A különbség csak az, hogy a csendőrtiszt által parancsnokolt karhatalom fegyverének használatára és annak elbírálására nem a Karhatalmi Utasítás, hanem a Szut. rendelkezései mértékadók. Azért kellett ezt kimondani, mert az ilyen csendőrségi karhatalom magatartását ettől a különbségtől eltekintve, nem a Szut., hanem a Karhatalmi Utasítás szabályozza. (Ez a különbség inkább csak elméleti, mint gyakorlati tartalmú.)

Azokat a karhatalmi csendőrijárőröket, amelyekre a Szut. 93. §-a rendelkezik, inkább „csendőrségi segélyszolgálat”-nak, vagy helyesebb magyarsággal: „Védőszolgálat”-nak nevezhetjük, mert az utasítás szavai szerint is elsősorban a hatóságok és hatósági közegek „támogatására” vannak hivatva, a támogatás pedig „ellenállás vagy támadás leküzdésé”-ben, azaz a hatósági kiküldött megvédésében áll. Ennek a megkülönböztetés-

nek abból a szempontból van jelentősége, hogy a — mondjuk — védőszolgálatban álló csendőr önállósága nagyobb, mint a karhatalmi szolgálatban állóé, mert a hatósági személy felhívásai nem kötik, a személyes védelmet önállóan kell ellátnia, sőt jogában áll a segítségnyújtást be is szüntetni, ha a hatósági személy részéről tanúsított eljárás vagy magatartás nyilvánvalóan törvénybe ütközik. Ebből következik, hogy a védőszolgálatban álló csendőr személyes felelőssége is nagyobb, mintha karhatalmi szolgálatban állana, mert azt, amit tett vagy elmulasztott, nem igazolhatja a polgári tisztviselő rendelkezésével. Az utasítás csak azt teszi kötelességévé a védőszolgálatban álló csendőrnek, hogy a hivatalos kiküldetésben eljáró hatósági személyt vagy közeget erőszakoskodások ellen védelmezze meg és feladatának akadálytalan teljesítését biztosítsa, de nem említi, hogy e feladatának teljesítése közben a hatósági személlyel bármi tekintetben függő viszonyban állana. Ha a hatósági személy egyúttal felhívásra jogosult is (bíró, szolgabíró), akkor a csendőrnek az illetőtől vett felhívásokat természetesen teljesítenie kell, de ha a hatósági személynek nincsen felhívási joga (községi bíró, végrehajtó), közöttük nem létesül olyan viszony, mint a katonai karhatalomhoz kirendelt polgári tisztviselő és a karhatalom parancsnoka között. A védőszolgálat inkább az oltalmi kísérethez hasonlít, azzal a különbséggel, hogy a védőszolgálatban a járőr hatósági személyt, oltalmi kíséret alatt pedig magánszemélyt védelmez jogtalan támadások és erőszakoskodások ellen.

A fentiekből kiindulva tehát pl. az 533. pont értelmében kivezényelendő csendőrségi erőt sem nevezhetjük tulajdonképpen karhatalomnak, mert az már aztán éppen teljesen önállóan működik. Úgy is lehetett volna tehát mondani: „A csendőrség a közbiztonságot súlyosan veszé-

lyezettető mozgalmak, zavargások, lázongások, csendőregyenek megtámadása vagy lefegyverzése, továbbá nagyobb arányú fegyverhasználatok esetében hatósági felhívás (megkeresés) nélkül, saját kezdeményezéséből önállóan is felléphet. Ilyenkor az osztályparancsnok felsőbb rendelkezés bevárása nélkül köteles azonnal intézkedni, hogy a mozgalom vagy rendzavarás színhelyén a rendfenntartás végett legalább egy szakasznyi csendőrségi erő jelenjék meg. A kirendelt erő addig marad a helyén, amíg a közrendet helyre nem állította. Bevonása iránt az osztályparancsnokság intézkedik. Ha a helyszínen az illetékes közigazgatási (rendőri) hatóság intézkedésére jogosított tagja megjelenik és az intézkedést átveszi, a kirendelt csendőrségi erő annak karhatalmaként működik tovább, ilyen hatósági kiküldött hiányában a jelen utasítás megszabta keretek között jár el“.

Mindezeknek azonban — ismételjük — csak a kérdés elméleti részletezése szempontjából van jelentőségük; nem hiba tehát az az álláspont sem, amelyre az utasítás helyezkedett, hogy t. i. minden csendőrrjárórt vagy csapatot, amely valamilyen segélyszolgálatra lett kirendelve, az egyszerűség kedvéért egyformán karhatalomnak nevez.

532.

A járőr népgyűlésen karhatalmi szolgálatot teljesít. Azt tapasztalja, hogy a gyűlés hatósági ellenőrzésével megbízott hatósági személy törvénybe ütköző magatartást tanúsít. Mi a tennivalója a járőrnek?

Ha a járőr karhatalmi szolgálata csak annyiból áll, hogy valamely hivatalos eljárást vezető személynek fegy-

veres segítséget nyújt s megakadályozza az ellenszegülést és a hatósági eljárás meghiusítását, a Szut. 526. és 532. pontja biztos vezérfonalat ad magatartására vonatkozólag. Az 532. p. kimondja, hogy a csendőr nem köteles a hatósági személy esetleges törvénysértő magatartását támogatni és védeni. Ilyenkor tehát a járőrvezető felkéri a hatósági személyt, hogy törvénytelen eljárásával hagyjon fel, mert különben a karhatalmi szolgálatot megszünteti. Ha erre a hatósági személy nem hajlik, a karhatalmi szolgálatot be kell szüntetni s az őrsparancsnokságnak, valamint a hatósági személy felettes hatóságának jelentést kell tenni. Ehhez természetesen az szükséges, hogy a törvénysértő magatartás kétségtelenül megállapíttassék.

Más az eset, ha a járőr népgyűlésre van kirendelve karhatalmi segédletként. Itt kétszeresen fontos az a Szut. által hangsúlyozott alapelv, hogy a csendőr a hivatalos eljárás jogos vagy jogtalan voltának elbírálásába rendszerint nem bocsátkozhatik, mert végre is a felelősség a hatósági személyt terheli, ha jogtalan hivatalos eljárásra kér karhatalmat. A népgyűlésen kiszámíthatatlan következményekkel járhatna és botrány törne ki, ha a csendőr bármily alakban is szembeszállna a hatóság képviselőjével és törvénysértőnek minősítve eljárását, a karhatalmi szolgálat ellátását megtagadná. Népgyűlésen a közrend és köznyugalom megóvása a fontos elsősorban s ez az érdek a csendőr védelmére van bízva, függetlenül a karhatalmat kérő hatósági személy intézkedéseitől is. Itt tehát a csendőrnek különbséget kell tennie a hatósági személy egyes elszigetelt, a csendőr által esetleg törvénytelennek tartott intézkedése, utasítása, valamint a közrend és köznyugalom megóvásának általános szempontja között. Az utóbbit a csendőrnek mindig szem előtt kell tartania s e tekintetben önálló kötelességét ismernie kell, míg az előbbi esetben a törvénytelen utasítás végrehajtá-

sától eltekinthet. A kérdés az, hogy élesen szét lehet-e választani a két szempontot, mert ha nem, a csendőr minden tapintatára és éleslátására szükség van, hogy a kellő magatartást eltalálja. Ha a csendőr jól ismeri a Szut. rendelkezéseit, behatolt a szellemébe, minden bizonnal megtalálja a helyes utat, amely biztosítja a rendet és nyugalmat, de biztosítja azon alapuló tekintélyét is, hogy semmiféle önkénybe és meggondolatlan törvénysértésbe nem engedi magát belevinni.

Jól meg kell jegyezni különben itt is, hogy a Szut. akkor adja meg a csendőrnek a karhatalom beszüntetésének jogát, ha *nyilvánvaló* törvénysértésről van szó. A törvénysértő magatartáshoz tehát nem szabad kétségnek férnie. Már pedig különösen közigazgatási jogi kérdésekben sokszor a törvény szerint is a hatósági személy *belátására* van bízva az intézkedés, tehát ily esetben már elvileg nem is lehet arról szó, hogy a hatósági személy felettes hatóságán kívül más hatóság felülbírálja a hatósági személy intézkedését, mert ily esetben szó sem lehet nyilvánvaló törvénysértésről, hanem csak *más véleményről*, amely lehet helyes is, helytelen is, de mindenképpen illetéktelen. Furcsa lenne például, ha csendőrrjárőr törvénytelennek (?) tartaná valamely népgyűlés felosztatását a hatóság részéről s megtagadná a karhatalom szolgáltatását. Azt kell mondanunk, hogy az ilyen eljárás a járőr részéről lenne törvénysértés még akkor is, ha a felosztatás a közigazgatási hatóság részéről tárgyilagos vélemény szerint önkényes volt. Természetesen lehet eset, amikor a közigazgatási hatóság képviselője olyan kérdésben ad ki utasítást, amelyben tételes törvények ellenkezőleg rendelkeznek a járőr biztos tudomása szerint. Így például a személyes szabadság megsértésére ad ki rendelkezést, minden ténybeli alap nélkül, vagy pl. arra ad felhívást, hogy a járőr puskatussal verje szét a tömeget stb. Ez

esetben a járőrnek már joga van a törvényesség kérdését megvizsgálni, egyébként azonban az óvatosság nagyon is helyénvaló.

—

Milyen ingóságokat nem szabad a végrehajtónak lefoglalnia? Vonatkozik-e a Szut. 532. pontjának az a rendelkezése, hogy a csendőr a karhatalmi segílyt megtagadhatja, ha a hatósági személy eljárása nyilvánvalóan törvénybe ütközik, olyan esetekre is, amidőn a végrehajtó olyan tárgyakat kíván lefoglalni, amelyek a törvény szerint mentesek a lefoglalás alól?

I. a végrehajtás alól mentes ingó dolgokat eredetileg az 1881:IX. t.-c. 51. §-a sorolta fel, ezt azonban hatályon kívül helyezte az 1908:XLI. t.-c. 2. §-a. Az utóbbi törvényhely szerint mentesek a végrehajtás alól és még a végrehajtást szenvedőnek a beleegyezésével sem foglathatók le:

1. az istentiszteletre és a házi ájtatosságra közvetlenül szánt tárgyak, az imakönyvek, az istentiszteletre szánt helyiségekhez tartozó szerelvények, a sírok és sírboltok felszerelése, valamint a végrehajtást szenvedőnek vagy a házanépének temetéséhez közvetlenül szükséges tárgyak;

2. a vallási és a családi arcképek;

3. a rendjelek, érdemrendek és egyéb díszjelek;

4. a köz- vagy magánhivatalhoz, intézethez vagy üzlethez tartozó pecsétnyomók, bélyegzők, irományok, a feljegyzési, üzleti vagy egyéb könyvek, valamint a köz- és magánhivatalokhoz tartozó egyéb felszerelések;

5. a közszolgálat teljesítéséhez, valamint a hivatás gyakorlásához szükséges egyenruha, úgyszintén a vallási szertartásokat teljesítő személyeknek hivatásuk gyakorlásához előírt ruházata;

6. a fegyveres erőhöz, a csendőrséghez, valamint egyéb hatósági őrszemélyzethez tartozó egyének fegyvere, felszerelése, szerszámai, műszerei, tanároknak, közjegyzőknek, ügyvédeknek, orvosoknak, mérnököknek, íróknak, művészeknek és általában tudományos vagy művészi hivatáskörben működő személyeknek, valamint szülésznőknek a hivatásuk gyakorlásához szükséges könyvei, iratai, mintái, műszerei és segédeszközei;

7. a tisztviselőknek, köz- vagy magánhivatalnokoknak, lelkészeknek, tanároknak, közjegyzőknek, ügyvédeknek, orvosoknak, mérnököknek, íróknak, művészeknek és általában tudományos vagy műszaki hivatáskörben működő személyeknek, valamint szülésznőknek a hivatásuk gyakorlásához szükséges könyvei, iratai, mintái, műszerei és segédeszközei;

8. a gyógyszertár berendezése, munkaszerei, tárgyai és gyógyszerkészlete, amennyiben a végrehajtást szenvedőnek azokra a gyógyszertár üzemének folytatása végett szüksége van;

9. a kórházak és közgyógyintézetek, valamint a kórházi jelleggel felruházott magánkórházak és magángyógyintézetek felszerelése;

10. a végrehajtást szenvedőnek és háznépének a háztartáshoz szükséges házi- és konyhabútor, edények, főző- és evőeszközök, kályhák, tűzhelyek, a ruházkodáshoz szükséges tárgyak, a szükséges ág- és fehérnemű;

11. a végrehajtást szenvedőknek és háznépének betegsége vagy testi fogyatkozása okából szükséges gyógy- és egyéb szerek és segédeszközök;

12. a végrehajtást szenvedőnek és háznépének iskolai könyvei és taneszközei;

13. a kereset folytatásához és a személyes biztonságához szükséges fegyverek;

14. kisiparosoknak, kézműveseknek, ipari (gyári) munkásoknak, napszámosoknak és általában azoknak, akik magukat kézi munkával tartják fenn, a keresetük folytatásához szükséges szerszámok, eszközök, műszerek és állatok, továbbá kisiparosok és kézművesek feldolgozható anyagkészlete 200 pengő érték erejéig;

15. a végrehajtást szenvedőnek és háznépének egy havi időtartamra szükséges élelmi-, tüzelő- és világítószerek, ezek hiányában pedig készpénzből a beszerzésükhöz szükséges összeg;

16. annyi készpénz, amennyivel a végrehajtást szenvedőnek és háznépének szükséges lakásbére egy negyedévre fedezhető;

17. a végrehajtást szenvedő választása szerint: egy tehén vagy négy juh, vagy négy kecske vagy négy sertés, úgyszintén ezen állatok részére félévi takarmány, szalma, alom, ezeknek hiányában pedig a lefoglalható készpénzből a beszerzésükhöz szükséges összeg;

18. a mezei munkálkodással foglalkozók részére az általuk művelt vagy műveltetett, de legfeljebb tizenkét kataszteri holdnyi szántó műveléséhez szükséges vetőmag, igavonó jószág, félévre szükséges takarmány, szalma és alom, továbbá gazdasági eszköz és trágya; vetőmag hiányában pedig a lefoglalható készpénzből a beszerzéshez szükséges összeg;

19. azoknál a személyeknél, akiknek járandóságai egészben vagy részben le nem foglalhatók, a náluk talált készpénzből olyan összeg, amely a végrehajtás foganatosításától a járandóság legközelebbi esedékességéig terjedő időre a le nem foglalható járandóság összegének megfelel;

20. azok a vagyontárgyak, amelyeket külön törvény a végrehajtás alól kivesz.

Külön rendelkezések még a következők:

a) annak a javára, akinek tartására a végrehajtást szenvedő a törvénynél fogva köteles, valamint a törvénytelen gyermek javára megállapított tartás végett a 15., 16., 17., 18., és 19. pontokban említett készpénzösszegek fele lefoglalható;

b) állami, törvényhatósági és községi szolgálatban levő tisztviselők és hivatalnokok, továbbá a lelkészek, állami, községi vagy felekezeti nyilvános tanintézeteknél alkalmazott tanárok és tanítók, a fegyveres erő és a csendőrség, valamint a letartóztatási és javító intézetek személyzetéhez tartozó személyek, géperőre berendezett közforgalmi vasutak és gőzhajózási vállalatok tisztviselői, egyéb évi fizetéses, valamint havidíjas vagy havibéres alkalmazottai, a Nemzeti Színháznál és m. kir. Operaháznál alkalmazott igazgatósági, művészeti és gazdasági tisztviselők, drámai és operai magánszerelő, zenekari és énekkari tagok, végül a közszolgálatban alkalmazott altisztek és szolgálak rendes fizetésének és fizetés természetével bíró, bármely címen élvezett pótléknak, valamint várakozási illetékének legfeljebb egyharmada és ez is csak úgy vehető végrehajtás alá, hogy a végrehajtást szenvedő részére évi kétezer pengő a lefoglaláson túl is érintetlenül maradjon;

c) a b) alatt felsorolt személyek lakáspénze csakis lakbérkövetelés fejében foglalható le, a szolgálat után járó más járandóságai pedig egyáltalában le nem foglalhatók. Ha azonban a b) alatt említett személy lakóházának saját részére való építése vagy megvétele végett lakáspénzét közokiratban lekötötte, az ebből eredő követelés behajtása végett a lakáspénze lefoglalható;

d) az 1929:XIV. t.-c. 1. és 2. §-a szerint legénységi állományú egyén feleségét (volt feleségét) fel- vagy lemenő ágbeli rokonát illető vagy házasságon kívüli gyer-

mek részére tartásdíj vagy ilyen tartásdíj megváltása-képpen járó összeg fejében a csendőr legénységi állományú egyénektől a havi zsold és a csendőrségi pótdíj, továbbá a nyugilletményeknek vagy ilyenek jellegével bíró egyéb illetményeknek egyharmadrésze igénybe vehető. (Egyéb természetű követelések fejében legénységi állományú egyének illetményeit nem lehet lefoglalni.)

II. A fenti rendelkezéseket csak általános tájékoztatás végett közöljük és nem azért, mintha a csendőrnek joga lenne a végrehajtó ténykedése felett ellenőrzést gyakorolni abból a szempontból, hogy nem foglal-e le olyan dolgokat is, amelyek a törvény szerint mentesek a lefoglalás alól. A Szut. 532. pontja azt mondja ugyanis, hogy a hivatalos eljárás „jogos vagy jogtalan voltának“ elbírálásába a csendőrség rendszerint nem bocsátkozhatik és a karhatalmi segínyt csak akkor kell megtagadnia, ha a hatósági személy eljárása nyilvánvalóan törvénybe ütközik. A jogtalan eljárás miatt a felelősség a hatósági személyt és nem a csendőrt terheli és annak a megállapítása sem a csendőr feladata, hogy jogtalanság történt-e, vagy sem, hanem az eljáró hatósági közeg felettes hatóságáé. Hogy a példánál maradjunk: a lefoglalható vagy lefoglalás alól mentes tárgyak körül sokszor bonyolult vita keletkezik, amelyet a bíróságok is csak az ügy tanulmányozása után tudnak eldönteni; hogyan lenne hivatott a csendőr ezt mindjárt ott a helyszínen eldönteni? Vagy ha a járőr pl. a kiküldött szolgabíró mellé van karhatalomként kivezényelve, nem hivatott bírálat tárgyává tenni, hogy a szolgabíró által elrendelt előzetes letartóztatás jogos vagy jogtalan-e; ha a letartóztatott egyén elfogására és bekísérésére felhívást kap, ezt teljesítenie kell.

A „nyilvánvalóan törvényellenes“ kifejezéssel az utasítás olyan szembeszökő esetekre céloz, amikor jogi ismeretek nélkül is kétségtelen, hogy a hatósági személy

eljárása, azaz inkább: személyes magatartása törvénybe ütközik. Ilyen eset volna pl. ha a végrehajtó a végrehajtást szenvedőt vagy mást tetteleg bántalmazna, a bútorokat elszállító munkásoknak azt az utasítást adná, hogy ne törődjenek vele, ha az elszállított bútorok összetörnek, ha meg akarná magát vesztegettetni, ha hivatali tennivalóját ittas állapotban akarná végezni stb. Csakis ilyen és hasonló esetekben kötelessége a járőrnek a karhatalmi segélynyújtást beszüntetni, de ekkor is csak azután, ha a járőrvezető a hatósági személyt felkérte, hogy törvényellenes magatartásával hagyjon fel és a felkérésnek nem volt fogantatja. Utasításunk életbelépése óta nem tudunk olyan esetről, hogy valahol valamelyik csendőrjárőr így lett volna kénytelen eljárni, mert a magyar közhivatalnokok tiszteletben tartják a törvényt és szándékosan nem követnek el olyan súlyos törvénysértést, amelytől a csendőr kénytelen volna a karhatalmi segítséget megtagadni.

—

Megtagadható-e a karhatalmi szolgálat a bírósági végrehajtó részére oly esetben, amikor lefoglalt tárgyak elviteléről, elszállításáról van szó?

A Szut. 526—536. pontja szabályozza a karhatalmi szolgálat ellátását. E pontok értelmében a csendőrség nem bocsátkozhatik annak bírálataba, hogy a hivatalos eljárás, amelynek céljára a karhatalmat kéri, törvényes-e, vagy törvénytelen. A Szut. 532. pontja ad bizonyos jogkört a csendőrségi karhatalomparancsnoknak oly esetben, amikor a helyszínén arról győződik meg, hogy a karhatalmat igénybevevő hatósági személy nyilvánvalólag törvénytelen magatartást tanúsít. Sürgős esetben a bírósági végrehajtók jogosultak közvetlenül karhatalom

kirendelését igényelni, tehát az illetékes örs a karhatalmat haladéktalanul köteles kivezényelni.

Fontos szabály azonban a Szut. 526. pontjában foglalt ama megállapítás, hogy a karhatalmi szolgálat pusztán célja a fegyveres segítségnyújtás a közhatósági személynek erőszakos támadása vagy ellenállás megakadályozása és legyőzése végett.

Ebből a szabályból következik, hogy a csendőrt nem lehet valamely hatósági cselekmény önálló teljesítésére igénybevenni. A csendőr tehát nem köteles például lefoglalt tárgyak elvitelében segídezni a veszélyeztetett hatósági foglaltatás esetén. Sőt az ilyesmi egyenesen tilos a csendőrnek. A csendőr karhatalmi közreműködésével biztosítja ugyan a hatósági eljárás zavartalan lefolyását és evégből alkalmazkodik a hatósági eljárást vezető személy rendelkezéseire vagy kívánalmaihoz, de szó sem lehet arról, hogy a csendőr bármilyen tennivalót végezzen, amely az illető hatósági személy hatáskörébe tartozik. Ha tehát a csendőrtől a bírósági végrehajtó azt kívánná, hogy lefoglalt tárgyak átszállításában vegyen részt, azt azonnal meg kell tagadni, annyival is inkább, mert módjában áll a végrehajtónak ezt munkásokkal elvégeztetni. A csendőr feladata — ismételjük — pusztán az, hogy ellenszegülés esetén a hatósági személy részére biztosítsa a kellő védelmet s eljárása sikerét.

95. §. FOGOLYKÍSÉRET ÉS FOGOLYÓRIZET.

541.

Oly büncselekmény esetén, amelynek tárgyában a kir. ügyészség illetékes indítványt tenni, az elfogott egyént a

tényvázlat kapcsán minden esetben ennek kell-e átadni, vagy helyes-e a járásbírósnak való átadás is, ha ez utóbbi az őrs állomáshelyéhez közelebb van?

Szabályul azt kell tekinteni, hogy ilyen esetben a foglyot az illetékes kir. ügyészségnek kell átadni. A járásbírósnak eljárása ily esetben esetleg késlelteti az ügynek a rendes kerékvágásba jutását, sőt megeshetik az is, hogy a fogolynak továbbítása végett újból az őrsöt lenne kénytelen igénybe venni, mert a járásbírósnál erre a célra elegendő fogházór ügysem áll rendelkezésre. Nem követ el ugyan hibát az őrs, ha a foglyot a közelebb fekvő járásbírósnak adja át, de mint mondtuk, szabálynak a kir. ügyészséghez való átadást kell tekinteni s a járásbírósnak való átadást csak akkor kell választani, ha arra egyéb oka is van a csendőrségnek, mint csak a járásbírósi székhely közelléte.

Hogyan kell érteni a Szut. 541. c) alpontját, tekintve azt, hogy szabály szerint a törvényszéki hatáskörbe tartozó bűncselekmény gyanuja miatt elfogott egyént az illetékes kir. ügyészségnek kell átadni?

A c) alpont szerint olyan egyént, akit a rendőrség működésének területén elkövetett bűncselekmény miatt bárhol elfognak, a legközelebbi rendőrségnek kell átadni. Ez az alpont arra az esetre szól, amikor a csendőrség az elkövetett bűncselekmény nyomozására terület szerint nem illetékes, illetőleg a szóban forgó bűncselekmény nyomozására az elkövetés helye szerint illetékes rendőrhatalóság hivatott s azonkívül sem nyomozólevél, sem elfogatóparancs esete nem forog fenn. Nem lenne értelme annak, hogy az ilyen egyént a csendőrség közvetlenül a

vádhatóságnak (kir. ügyészségnek) adja át, mert ez megfelelő indítványt csak a nyomozás iratainak ismeretében tehet, ezeket pedig az illetékes rendőrhatalóság mutatja be, míg a csendőrség — mely a bűncselekmény ügyében nyomozást nem teljesíthet, tájékoztató adatokkal nem rendelkezik, tényvázlatot tehát be nem terjeszthet.

A fősolgabírósnan a járőrök által elővezetett vagy elfogott egyéneket csak a hivatalos órák ideje alatt, 8—14 óráig hajlandók átvenni. Miután azonban elfogások a nap minden szakában történnek, a járőrök délután vagy este is beszállítanak foglyokat, de a 14 óra után bekísért foglyot vagy a bekísérő járőrnek, vagy pedig a helyi őrsnek másnap reggel 8 óráig kell őriznie. Hogyan lehetne ezen segíteni?

A rendőri hatalóságnak a hozzá bekísért egyéneket nemcsak a hivatalos órák alatt, hanem a napnak minden szakában át kell vennie. Ez a rendfenntartó szolgálat folytonosságának követelménye. A közrend fenntartásával járó tennivalók nem köthetők hivatalos órához, mert ha ez lehetséges volna, előállhatna az a helyzet is, hogy a hatalóság a szombaton bekísért egyént csak hétfőn, vagy két egymást követő ünnepnap esetében csak negyednap venné át.

Ismerjük a helyzetet s tudjuk, hogy sok fősolgabírósnak egyáltalában nincsen fogdája, vagy ha ez van, akkor őrszemélyzete nincsen, ezért úgy kénytelen magán segíteni, ahogyan tud. Bármennyire belátjuk is azonban ezt az egyébként igen helytelen állapotot és az ebből adódó kényszerűséget, a megoldás nem a csendőrség feladata. A csendőrségnek az elfogott vagy elővezetett egyéneket a hatalóságnak mielőbb, de legkésőbb 24 óra alatt át kell

adnia. A foglyoknak a csendőrség által őriztetése nem egyéb, mint a hatóság tennivalóinak a csendőrségre való burkolt áthárítása. Ha az őrzést a bekísérő járőr végzi, a vezénylési pótdíjtöbblet a kincstárnak felesleges kiadást okoz. De a főszolgabíró székhelyén levő őrsöt sem lehet arra kötelezni, hogy a hatóság foglyait őrizze. Fogdahelyisége az őrsnek sincsen; a foglyot a legénységi szobában kell őrizni s ez az őrs belső szolgálatát zavarja, eltekintve attól, hogy tisztátalan foglyok az őrsöt megfertőzhetik élősdiékkal. Volt eset, hogy a fogolyőrzés után az egész őrsöt fertőtleníteni kellett.

Nézetünk szerint a szárnyparancsnok úrnak kellene megkísérelnie, hogy az ügyet a főszolgabíróval szóbeli érintkezés útján rendezze. Ha ez nem volna lehetséges és — ami valószínű — a főszolgabíró arra hivatkoznék, hogy fogdahelyiség vagy őrszemélyzet hiánya miatt kénytelen az intézkedését fenntartani, akkor célszerű volna az ügyről a belügyminiszter úrhoz felterjesztést tenni, hogy a kérdés országos szabályozást nyerjen.

Mit tegyen a járőr, ha az elfogottat az illetékes bíróság vagy hatóság nem veszi át?

A Szut. 320. pontja értelmében az őrsparancsnok az elfogott egyént szabadon bocsátani köteles, ha az elfogás oka megszűnt. Már pedig ilyen esetben az elfogott egyén további fogvatartására ok nincsen. Arról azonban, hogy az elfogott egyén átvételét mily megokolással tagadták meg, az őrsnek a szárnyparancsnoksághoz jelentést kell tennie. A feljelentést vagy tényvázlatot az elfogott egyén átvételének megtagadásakor is természetesen fel kell terjeszteni az illetékes bírósághoz vagy hatósághoz.

Hova kell átadni a munkájából a munkaszerződés jogtalan megszegésével távozó s karhatalommal visszakísért mezőgazdasági cselédet vagy munkást?

Az illetékes közigazgatási hatóság az érdekelt gazda kérelmére írásos határozattal rendeli el, hogy a cseléd vagy munkás munkahelyére elővezetendő. Ezt a határozatot vagy eredetiben adják ki az őrsnek foganatosítás végett, vagy külön felhívást bocsátanak ki, mely megjelöli a karhatalmi cselekményt. Ennek a határozatnak vagy felhívásnak félre nem érthetőnek kell lennie abban a kérdésben, mire vonatkozzék a csendőr eljárása. Ha a határozat vagy felhívás nem világos, jogában áll az őrsnek bővebb felvilágosításért az elrendelő hatósághoz fordulni. Ha kételyei vannak, ajánlatos is ezt tennie, mert személyes szabadság korlátozásáról lévén szó, önkényes magyarázatokat és önkényesnek minősíthető óvintézkedéseket kerülni kell. Természetesen viszont annak még a látszatát is el kell kerülni, hogy a csendőr bírálat alá vegye a hatóság határozatát, mert ezért nem ő, hanem az illető hatóság felelős.

Egyébként pedig az ebben a tárgyban érvényben levő törvényes szabályok (1898:II. t.-c. 2000. F. M. 1898. sz. rend., 1907:XLV. t.-c., 48.000 F. M. 1907. sz. rend.) mindenütt a gazdasági cselédnek vagy munkásnak a „munkahelyre való karhatalmi kivezetéséről“, vagy „a szolgálati helyre karhatalommal való előállításáról“ beszélnek, tehát kétségtelen a törvényhozás ama célzata, hogy a karhatalmi közegnek egyenesen munkaadó-jához, illetőleg gazdájához kell elővezetnie a szerződészegő munkást vagy cselédet.

545.

Van-e rendelkezés arra, hogy a csendőrség által a kir. ügyészségnek átadott foglyot ki kell hallgatni arra vonatkozóan, hogy van-e a vele szemben eljáró csendőr-járőr tagjai ellen panasza?

A m. kir. igazságügyminiszter által a fogházrendtartás módosítása tárgyában kiadott 5400/1899. számú rendelet 2. §-a előírja, hogy minden esetben, amikor csendőr-járőr a fogházba terheltet kísért be, az utóbbihoz a vizsgálóbírónak, illetőleg járásbírónak az első kihallgatás alkalmával, a bekísérő csendőrök távollétében kérdést kell intéznie arra nézve, hogy vannak-e a testén sérülések, sebhelyek, vagy tetteles bántalmazás más nyomai s ha igen, azokat ki és miként okozta. Kérdést kell ezenkívül hozzá intézni arra nézve is, hogy a jelen elővezetése vagy előállításának alkalmából van-e panasza az őt elővezető, vagy bekísérő, vagy más csendőr egyén ellen s ha igen, részletesen előadva, milyen bántalmazást, vagy más szabályellenességet követtek el vele szemben?

A terhelte válaszáról jegyzőkönyvet kell felvenni, amelynek kérdőpontjai a következők:

1. Mi a neve?
2. Mikor, hol és ki tartóztatta le?
3. Volt-e eddig elzárva, ha igen, hol?
4. Milyen az egészségi állapota?
5. Vannak-e a testén sérülések, sebhelyek, vagy tetteles bántalmazás más nyomai s ha igen, azokat mikor, ki és miként okozta?
6. Van-e a jelen elővezetés, illetőleg előállításának alkalmából panasza az őt elővezető, illetőleg előállító vagy más

csendőr ellen és ha igen, milyen bántalmazás, vagy más szabályellenesség lett elkövetve?

A jegyzőkönyvet a terhelte, a vizsgálóbíró (járásbíró) és a jegyzőkönyvvezető írja alá.

A rendelet szerint abban az esetben, ha a kihallgatott a csendőrség részéről szenvedett bántalmazásról panasz-kodik, vagy ha testén sérülést, sebhelyet, vagy a bántalmazásnak más nyomát állítja, vagy ha ilyeneket rajta a bíróság tagja személyesen észlel, az illetőt a törvényszéki, vagy fogházorvossal, szükség esetében más hatósági orvossal azonnal és tüzetesen meg kell vizsgáltatni, az orvosi leletet pedig a jegyzőkönyvhöz kell csatolni. Ha orvos nem áll azonnal rendelkezésre, a kihallgatást fogantató bíró személyesen győződik meg a csendőrség részéről állítólag elszenvedett bántalmazás esetleges nyomairól és észleletét a jegyzőkönyvbe beveszi. Mihelyt utóbb orvos rendelkezésre áll, a terhelte orvosilag is meg kell vizsgáltatni és az orvosi leletet utólag kell a jegyzőkönyvhöz csatolni.

Ha a terhelte a csendőrség részéről elkövetett bántalmazást, vagy más szabályellenes eljárást panaszol, a kihallgatási jegyzőkönyv másolatát az orvosi bizonyítvánnyal együtt át kell tenni az eljáró csendőrök tiszti parancsnokságához.

559.

A járőr három veszélyes foglyot a községi előljáró-ságnak ad át, hogy azokat fegyveres polgári egyénekkal őriztesse, mert a járőrnek még két, szökésben levő egyén üldözésére kell indulnia haladék nélkül, mert a késedelem az üldözés sikerét veszélyezteti. A községi előljáróság két polgári egyént erre a célra kijelöl, azonban ezek nem haj-

landók a megbizatást teljesíteni, még akkor sem, amikor erre őket a járőr is külön felkéri. Nem követett-e el a két polgári egyén valamely megtorlás alá eső cselekménnyel s egyáltalában mily magatartást kell tanúsítania a járőrnek ily egyénekkal szemben?

A Szut. nem ismeri azt az esetet, hogy a csendőri őrizetben levő fogoly egyszerűen rábizassék polgári egyének őrizetére, ha mindjárt a községi előjáróság közbenjötté mellett is. A csendőr felelős az őrizetben levő fogolyért, ez a felelősség azonban szertefoszlanék, ha a Szut. megengedné, hogy a csendőr, ha csak ideig-óráig is búcsút mondva a fogolynak, más, a csendőrségi előjárók által felelősségre nem vonható egyénekre átruházhatná az őrzés feladatát. A Szut. 559. pontja intézkedik ugyan felfegyverzett polgári egyének igénybevételéről ilyen célra, de ezek a polgári egyének csak a csendőrség támogatására szolgálhatnak, önálló szerepük nem lehet.

Mindebből tehát az következik, hogy a csendőrnek a foglyot a kezéből oly módon kiadnia, hogy az őrzés feladata másra háruljon át, tilos.

Az őrzéstől vonakodó egyénekkal szemben egyébként a csendőrnek semmiféle kényszerítő hatalma nincsen. Alkalmas egyének kijelölése és megszabott feladat ellátásáról való gondoskodás tisztán a községi előjáróság dolga.

560.

Jogosult-e a járőrvezető (örsparancsnok) a valamely büncselekmény gyanúja miatt elfogott s csendőrségi őrizetben levő fogolynak címére érkezett levelet felbontani s tartalmát átvizsgálni a fogoly előzetes beleegyezése nélkül?

A Szut. 360. pontja úgy rendelkezik, hogy a saját

kezdeményezésből elfogott, vagy őrizetbe vett gyanúsított részére érkező leveleket, vagy egyéb küldeményeket csak a járőrvezető, vagy örsparancsnok engedelmével és csak előzetes elolvasás, illetőleg átvizsgálás után lehet kézbesíteni. A rendelkezésből az is kitűnik, hogy a fogoly őrzéséért felelős csendőr egyenesen kötelességmulasztást követne el, ha a fogolynak a külvilággal való illetén érintkezését minden ellenőrzés nélkül megengedné. Ez a rendelkezés nincsen ellentétben a Szut. 452. pontjának ama rendelkezésével, hogy a csendőr másnak szóló zártlevelet, táviratot vagy egyéb postai küldeményt bármi úton és bármilyen célból jussanak is azok kezébe, sohasem bonthat fel. A Szut. 452. pontja ugyanis nem az őrizetbe vett foglyokról szól, hanem általában szabályozza a csendőrnek a postai küldeményekre vonatkozó magatartását, ha ezek a postai küldemények összefüggésbe jutnak a csendőri nyomozással. Tehát tisztán a nyomozás érdekében a csendőr nem nyúlhat a levéltitokhoz és általában a postai küldeményekhez, de más az eset, ha a csendőr őrizetében levő fogoly részére érkezik postai küldemény. Itt a csendőrnek a szolgálat biztonságát kell védelmeznie, ennek pedig feltétele, hogy a csendőr ellenőrizze a fogolynak a külvilággal való érintkezését, illetőleg ezt az érintkezést a legkisebb mértékre szorítsa. Az ilyen levelek felbontásával a csendőr esetleg a nyomozásra értékes adatok birtokába juthat ugyan, de ennek a rendelkezésnek célja elsősorban, mint mondtuk, a szolgálat biztonsága, másodsorban pedig, hogy ily módon meggátolják a fogolynak vagy másnak a nyomozás megghiúsítására irányuló törekvéseit. A fogoly minden rendelkező jogát természetesen elveszti a fogság tényével és alá kell vetnie magát azoknak a rendszabályoknak, amelyeket a fogságot megvalósító törvényes rend és biztonság érdekében rája kényszerítenek.

98. §. A JÁRÓRVEZETŐ RÉSZÉRE.

566.

A Szut. 566. pontja szerint rangban fiatalabb csendőrt a járőr vezetésével csak akkor szabad megbízni, ha ő a járőrvezetői tanfolyamot sikerrel elvégezte, a rangban idősebb azonban nem. Áll-e ez a szabály arra az esetre is, ha a rangban idősebb csendőr a járőrvezetői tanfolyamot meg nem felelő eredménnyel végezte? Befolyásolja-e a járőrvezetőként alkalmazást az a körülmény, hogy ki milyen eredménnyel végezte a járőrvezetői tanfolyamot?

Járőrvezetőként tulajdonképpen csak őrmesteri és ennél magasabb rendfokozatú csendőrt lehetne alkalmazni, aki a járőrvezetői tanfolyamot elvégezte. Ezt a szabályt azonban a létszámviszonyok miatt sok helyütt nem lehet betartani, hanem csendőri rendfokozatukat is járőrvezetőként kell alkalmazni, sőt van örs, ahol már az 1—2 éves csendőr is járőrvezető. Ezt kitüntetésként kell felfogni és fokozottan kell igyekezni, hogy a feladatnak, amelyet tulajdonképpen magasabb rendfokozatú csendőrnek kellene végeznie, minél jobban megfeleljen. Ott azonban, ahol magasabb rendfokozatú csendőr rendelkezésre áll, nem szabad őt úgy szolgálatba vezényelni, hogy a járőrvezető nála alacsonyabb rendfokozatú legyen.

Igy kívánja ezt a fölé- és alárendeltségből folyó katonai fegyelem.

Más a helyzet akkor, ha egy örsön két egyenlő rendfokozatú csendőr van, akik közül az egyik sikerrel elvégezte a járőrvezetői tanfolyamot, a másik nem. Ilyen esetben az őrsparancsnok állapítja meg, hogy melyikük legyen a járőrvezető. A Szut. ugyanis nem azt mondja, hogy azt kell járőrvezetőként alkalmazni, aki a járőrvezetői tanfolyamot elvégezte, hanem, hogy őt szabad járőrvezetői tennivalókkal megbízni akkor is, ha a járőrtársa, aki nem végzett járőrvezetői tanfolyamot, rangban idősebb. Ez tehát nem szabály, hanem megengedett kivétel, amellyel az őrsparancsnok csak akkor él, ha a szolgálat érdekében jónak látja. Ennél az őrsparancsnoknak többféle szempontot kell figyelembe vennie.

Ha a rangban idősebb csendőr csak azért nem végezte el a járőrvezetői tanfolyamot, mert még nem került sor a bevezénylésére, akkor az őrsparancsnok természetesen nem fogja őt a járőrvezetői megbízásnál mellőzni, mert ez nem jelenti azt, hogy ő alkalmatlanabb a járőrvezetői tennivalók elvégzésére, mint a rangban fiatalabb bajtársa, hanem csak azt, hogy nem mehet mindenki egyszerre tanfolyamba, ő tehát véletlenül majd egy későbbi tanfolyamba fog bekerülni. Nem engedhető meg tehát, hogy az őrsparancsnok őt emiatt, amiről nem tehet, mellőzéssel büntesse.

Ha azonban a rangban idősebb csendőrt a járőrvezetői tanfolyamba bevezényelték ugyan, de azt ki nem elégitő eredménnyel végezte, akkor csak önmagának tulajdoníthatja, ha emiatt hátrány éri. Ilyen esetben sincsen azonban kimondva, hogy az ilyen csendőrt nem szabad járőrvezetőként alkalmazni, hanem csak, hogy őt rangban fiatalabb — de a járőrvezetői tanfolyamot legalább megfelelő eredménnyel elvégzett — csendőrrel mint járőr-

társat is lehet vezényelni. Valószínű, hogy az őrsparancsnok nem fogja őt a járőrvezetői megbízásnál mindig mellőzni; rendes szolgálatba pl. járőrvezetőként vezényli, de ha már egy nehezebb nyomozás vagy más kényesebb természetű szolgálat adódik, amelynek elvégzésére őt nem tartja alkalmasnak, akkor az ilyen kivételes szolgálatoknál nem őt, hanem a rangban fiatalabbat fogja járőrvezetőként kijelölni. Ez nem kellemes helyzet a rangban idősebb számára, éppen ezért, az olyan csendőr, aki a járőrvezetői tanfolyamon még megfelelő eredményt sem tudott elérni, jobban teszi, ha kötelezőjének lejártával megválízik a testülettől, hiszen őrmesterré úgysem léphet elő és az évek folyamán még azok is megelőzhetik őt az előléptetésben, akik mint próbacsendőrök sokkal későbbben léptek a testületbe.

Ettől eltekintve az a körülmény, hogy ki milyen eredménnyel végezte a járőrvezetői tanfolyamot, a járőrvezetői megbízás szempontjából mellékes, csak a rangviszonyok mértékadó. Mindig a rangban idősebb csendőr a járőrvezető, akkor is, ha a járőrvezetői tanfolyamot pl. csak jó, míg a fiatalabb járőrtársa pl. kiváló eredménnyel végezte is. A vizsga eredménye csak az előléptetésnél jön számításba olyképpen, hogy azok, akik kiváló vagy igen jó eredménnyel vizsgáztak, hamarabb lépnek elő, mint azok, akiknek vizsgaeredménye csak jó vagy megfelelő volt.

100. §. AZ ÖRSPARANCSNOK RÉSZERE.

575.

A Szut. 575. pont 1. bekezdése értelmében az őrsparancsnok olyan csekélyebb jelentőségű, nem rosszakarattól elkövetett mulasztásokat, amelyekből a szolgálatra kár

vagy hátrány nem keletkezett, őrskihallgatáson oktató intéssel vagy dorgálással saját hatáskörében elintézhet. Milyen mulasztásokra vonatkozik az utasításnak ez a rendelkezése?

Az őrsön a katonai rend és fegyelem közvetlen fenntartása az őrsparancsnok feladata. E feladatának csak akkor tud megfelelni, ha megfelelő parancsnoki hatalommal is fel van ruházva. E parancsnoki hatalmi jogosítvány körébe tartozik az a joga, hogy alárendeltjeit maga elé kihallgatásra rendelheti és kioktathatja, illetőleg megdorgálhatja.

Azt, hogy melyek lehetnek azok a cselekmények vagy mulasztások, amelyeket az őrsparancsnok saját hatáskörében elintézhet, nem lehet mind felsorolni, mert egy őrs beléletében sok mindenféle csekélyebb jelentőségű esemény történhetik, aminek nem kell mindjárt a tisztí elöljáró beavatkozását maga után vonnia. Általánosságban azt mondhatjuk, hogy az őrsparancsnok saját hatáskörében elintézheti az alárendeltjeinek minden olyan cselekményét vagy mulasztását, ami nem olyan súlyos természetű, hogy a tisztí parancsnok részéről fegyelmi felelősségrevonást tenne szükségessé.

Hogy néhány példát mondjunk: a csendőr a szobaparancsnok által történt figyelmeztetés ellenére nem tartja bé az ébresztőt, hanem tovább marad az ágyban; a szoba rendbehozatalánál nem segítkezik; ágyát rendetlenül veti meg; elkésve jelenik meg a foglalkozáson; a feladott tananyagot nem tudja; rendetlenül öltözködik; az előírt szolgálat megkezdésére késedelemmel jelentkezik; a fogalmazványát gondatlanul szerkeszti meg; a hozzá nem illő egyén társaságában mutatkozik; a közgazdálkodás érdekében álló közös munka alól kivonja magát; szolgálatban kisebb szabálytalanságot követ el (pl. az állsiját nem ereszti le); feleslegesen költekezik;

bajtársaival civakodik; a tisztálkodást elhanyagolja; a szolgálati kötelességeit általában lanyhán teljesíti, stb.

Mindezek csak példák, mert — mint említettük — ilyen kisebb jelentőségű cselekmény vagy mulasztás sokféle lehet. Jól meg kell azonban az utasításban foglalt két feltételt jegyezni, amelyek lehetővé teszik, hogy az ilyen természetű ügyeket az őrsparancsnok a saját hatáskörében elintézzé. Ezek: 1. A cselekménynek vagy mulasztásnak nem szabad rosszakaratból fakadónak lennie és 2. a szolgálatra nem szabad abból kárnak vagy hátránynak származnia.

Nincs helye az őrsparancsnok által való elintézésnek akkor, ha a csendőr a fentemlített hibák valamelyikében megrögzöttséget tanusít azáltal, hogy azt figyelmeztetés, esetleg őrskihallgatáson történt megdorgálás ellenére is tovább folytatja. Amint nem áll sem a fegyelemnek, sem a szolgálatnak érdekében, hogy a csendőr minden legkisebb cselekményért vagy esetleg csak emberi botlásért mindjárt fegyelmi fenyítést kapjon, éppen annyira fontos követelménye az őrsök rendjének és fegyelmének, hogy ugyanannak a hibának megrögzött vagy éppen rosszindulatú ismétlődése miatt a vétkest a tisztí elöljáró felelősségre vonja, mert tudvalevő, hogy a fegyelem meglazulása rendszerint nem nagy dolgokkal, hanem apróbb jelenségekkel kezdődik.

Annak a jó magaviseletű, szorgalmas, használható csendőrnek, aki egyszer kisebb hibát követ el, éreznie kell az őrsparancsnok jóindulatát, ami abban nyilvánul, hogy őt nem jelenti fel azonnal, hanem megrójjá a hibáját és ezzel igyekszik őt annak megismétlésétől visszatartani. Ha azonban a csendőr az őrsparancsnok jóindultával szemben hálátlannak bizonyul, vagy ha az őrsparancsnok a intését semmibe veszi, akkor nem érdemel tovább kímé-

letet; az őrsparancsnoknak nincs más választása, mint a feljelentés.

Másik feltétele az őrsparancsnok által történő elintézésnek az, hogy a csendőr cselekményéből vagy mulasztásából a szolgálatra hátrány ne származzék. Ha tehát a csendőr pl. egy nyomozás eredményéről valótlan jelentést tesz, ha takarodón túl engedély nélkül kimarad, ha kéthavi illetményeinek összegét meghaladó könnyelmű adóságot csinál, ha civódásaival fegyelmetlenséget szít, vagy megbontja az őrs bajtársi egyetértését, ezt már az őrsparancsnok nem intézheti el dorgálással, mert a csendőr ilyen magatartása a szolgálatra hátrányos. Egyáltalán: ha a cselekmény olyan súlyos, hogy a tiszti előljáró részéről fegyelmi elintézés kell maga után vonnia, az őrsparancsnoknak nem szabad a feljelentéstől eltekinteni, mert különben önmagát teszi ki felelősségrevonásnak.

Azt pedig mondanunk sem kell, hogy az alárendeltek súlyosabb természetű cselekményeinek vagy mulasztásainak szándékos elhallgatása vagy éppen palástolgatása olyan súlyos hiba, hogy a felelősségrevonáson kívül az őrsparancsnoknak állásától való felfüggesztését is maga után vonhatja. Az előljáró jóindulatának is határt von a fegyelem, a rend és a szolgálat magasabb érdeke. Sok baj származott már abból, ha az őrsparancsnok olyan méltatlanokkal szemben is kíméletet gyakorolt, akik nem érdemelték meg. Kivel-kivel az érdeme szerint bánni: ez a legjobb fegyelemkezelés.

578.

Ha egy csendőr szabadságot élvez az év valamelyik hónapjában, megilleti-e őt ugyanabban a hónapban a

Szut. 578. pontja szerint engedélyezhető eltávozási engedély?

Az eltávozás az évente engedélyezhető szabadságtól különálló dolog. Ha az utasításnak az lett volna a célja, hogy a havonként engedélyezhető 24 órás eltávozás az évi szabadságba beszámíttassék, ennek kifejezést is adott volna. Ezt azonban az utasításban nem találjuk meg. A szabadság célja a pihenés. Ezért tart hosszabb ideig. Az eltávozás célja pedig az, hogy havonként egy napon minden csendőrnek módjában álljon a legsürgősebb magánügyeit zavartalanul rendezni, elintézni. Hiába volna valakinek egy évben akár 2 hónapi szabadsága is, ha aztán 10 hónapon át egy percre sem mozdulhatna el az állomáshelyéről. A kéthónapi szabadsága alatt nem intézhet el mindent előre egy évre, mert egy-egy hónapi időközben mindenkinek adódik valamelyes magánügye, vagy adódnak ilyen ügyei, amelyeknek alaposabban kell utánajárnia. Ami pedig azt illeti, hogy abban a hónapban, amikor valaki szabadságon volt, igénybevehet-e eltávozást, elvileg azt a választ kell adnunk, hogy igen. De csak elvileg. Mert abban az esetben például, amikor a csendőr március 5-től március 26-ig szabadságon volt, különös és indokolatlan lenne, ha az illető március utolsó napjaiban 24 órai eltávozást kérne, csak azért, mert az utasítás fentírt pontja alapján kérheti. A legtermészetesebb dolog, hogy az őrsparancsnok az ilyen csendőrrel szemben a legridegebben jár el, mert az, hogy valaki a jogokhoz tisztán csak a jogok hangoztatása kedvéért ragaszkodik, nem okos, nem csendőrhöz méltó eljárás. Különben is az őrsparancsnok belátására van bízva, hogy az eltávozást engedélyezi-e vagy sem, ez tehát nem olyan jogosultság, amihez bármilyen körülmények között köthetné magát a csendőr. Viszont azt is el tudjuk képzelni, hogy valaki

márciusban szabadságon van, onnan bevonul s néhány nap múltán valami halaszthatatlan és nagyon fontos magánügye támad. Ilyen esetben viszont az a természetes, ha az őrsparancsnok él a Szut. 578. pontjában írt jogával és az eltávozást engedélyezi.

A Szut. 578. pont 3. bekezdése szerint az őrsparancsnoknak jogában áll, hogy alárendeltjeinek havonként 24 óra tartamára eltávozási engedélyt adjon. Jogában áll-e az őrsparancsnoknak az, hogy az eltávozási engedélyt egyes alárendeltjeitől következetesen megtagadja?

A Szut. idézett rendelkezése nem a csendőrnek ad jogot arra, hogy havonta egyszer 24 órára eltávozhassék, hanem az őrsparancsnoknak, hogy az eltávozást engedélyezze. Az utasítás nem biztosíthatta feltétlenül a csendőrnek ezt a jogát, mert a csendőröknek az őrsről való minden távollétet, tehát a szabadságot, az eltávozást, sőt a kimaradást is, elsősorban a szolgálat nyújtotta lehetőségek szerint lehet engedélyezni.

Jóllehet, az utasítás arra az álláspontra helyezkedik, hogy az eltávozás a csendőrnek nem joga, hanem csak kedvezménye, évtizedes gyakorlat, hogy a csendőrök az eltávozási engedélyt, ha csak elháríthatatlan akadályuk nincsen, minden hónapban meg szokták kapni. Sőt, a Szut. ebben a tekintetben több kedvezményt ad, mint a régi Szolgálati Utasítás, mert amíg régebben havonta csak egyszer lehetett — egyfolytában 24 óra tartamára — eltávozásra menni, addig a Szut. megengedi, hogy a csendőr azt két, 12—12 órás részletekben is igénybe vegye.

Ha a kérdést úgy tesszük fel, hogy jogában áll-e az őrsparancsnoknak az eltávozás engedélyezését meg-

tagadni, azt válaszolhatjuk, hogy jogában áll, mert a Szut. idézett rendelkezése ezt nem teszi a számára kötelezővé. Nézetünk szerint azonban az engedély megtagadása csak akkor indokolt, ha elháríthatatlan szolgálati akadályai vannak vagy ha a csendőr személyes érdekében (pl. nemkívánatos ismeretség miatt) történik. Egyébként a parancsnokot kötelező pártatlanság azt kívánja, hogy az őrsparancsnok az alárendeltjeit ne csak egyformán terhelje, hanem kedvezményekben is egyformán részesítse; nem tarthatjuk tehát helyes eljárásnak például azt, ha az őrsparancsnok az eltávozási engedélyt egyik-másik alárendeltjétől hosszabb időn át következetesen és komoly indok nélkül megtagadja, a többinek pedig megadja. Nézetünk szerint az az alárendelt, aki ennek következtében megrövidítve érzi magát a bajlásaival szemben, panaszt emelhet. Nincs helye természetesen panasznak akkor, ha az engedély megtagadása nem rendszeresen, hanem — mondjuk — csak egyszer történik, mert ennek rendszerint alapos indoka szokott lenni. De nem tudunk olyan esetet elképzelni, hogy az őrsparancsnok egy derék, jóra való, megbízható alárendeltjétől ezt a kedvezményt indok nélkül megtagadja.

A Szut. 578. pont 3. bekezdése értelmében az őrsparancsnoknak jogában áll havonként 24 óra tartamára eltávozási engedélyt adni. Ha a közigazdálkodásvezető az őrs közigazdálkodása részére szükséges nagyobb beszerzéseket csak az őrsállomáson kívül tudja eszközölni, kérhet-e erre a célra külön eltávozási engedélyt, vagy pedig a saját eltávozását kell-e igénybevennie?

Rendes gazdasági és beszerzési viszonyok mellett a fenti kérdés nem merülhet fel, mert a közigazdálkodások

minden szükségletét úgyszólván házhoz szállították s ha néha rendkívüli beszerzésre, pl. sertés vagy tűzifa beszerzésére volt szükség, az örs tagjai mindig megtalálták erre a megoldást. Akár úgy, hogy a gazdálkodásvezető a maga eltávozását vette erre a célra igénybe, akár úgy, hogy az örsnek más vállalkozó tagja intézte el alkalmilag a beszerzést, vagy pedig valamilyen szolgálati alkalmat, pl. elővezetést, vásárügyeletet stb. használtak fel arra, hogy egyúttal a szükséges vásárlást is elintézzék.

Ma a helyzet sok örsön megváltozhatott annyiban, hogy nemcsak a nagyobb beszerzéseket, hanem esetleg a közgazdálkodás napi szükségletét is távolabb fekvő helyről kell beszerezni és ebből a célból az örsállomást ismételtelen is el kell hagyni úgy, hogy ha a közgazdálkodásvezető erre a célra mindig a maga eltávozásait venné igénybe, magáncélra sohasem jutna eltávozáshoz.

Minthogy a Szut. idézett pontja az örsparancsnokot csak havi 24 órai eltávozás engedélyezésére jogosítja fel, amelyet legfeljebb két részletben engedélyezhet, nézetünk szerint olyan helyen, ahol a beszerzések másként meg nem oldhatók, felterjesztést kell tenni a kerületi parancsnoksághoz. Valószínűnek tartjuk, hogy a kerületi parancsnokság indokolt jelentése alapján a hcnvédelmi miniszter úr fel fogja hatalmazni a szárnyparancsnokokat, hogy olyan örsökön, ahol erre a közgazdálkodás fenntartása érdekében beigazoltan szükség van, a gazdálkodásvezető részére időnkint külön eltávozást engedélyezzenek. Ilyen döntésig az örsparancsnok csak a Szut.-ban meghatározott kiméretben engedélyezhet eltávozást.

Szabad-e a kerékpárral vagy motorkerékpárral rendelkező csendőrnek kerékpározás (motorkerékpározás)

céljából az örs állomását elhagyni? Eltávozásnak számít-e, ha ilyen célból az örsállomásról rövid ideig, pl. 2—3 órán át távol van?

Szabály, hogy a csendőrnek az örsállomását engedély nélkül nem szabad elhagynia. Ez a tilalom azért áll fenn, hogy a csendőr szolgálatmentes idejében is rendelkezésre álljon, vagy legalább is az örsparancsnoknak módjában legyen őt, ha szüksége van reá, bevonultatni. Lehetetlen helyzetet teremtenie, ha a csendőrök a foglalkozási idő leteltével, tetszésük szerint, akár a harmadik-negyedik faluba is szétszéledhetnek és az örsparancsnokot magára hagyhatnák anélkül, hogy tudomása lenne arról, hogy szükség esetén kit hol keressen. Igaz, hogy ez inkább csak kis örsállomásokra vonatkozik, mert nagyobb városban az örsparancsnok legfeljebb annyit tud a csendőréről, hogy „kiment a városba“, de már pl. azt, hogy egy bizonyos időben hol található meg, nem tudja, sőt talán maga a csendőr sem tudná azt a kimenetele alkalmával előre és órára pontosan megjelenteni. Egyszóval, annak, hogy az örsállomást nem lehet engedély nélkül elhagyni, inkább csak kisebb örsállomásokon van gyakorlati jelentősége, természetes azonban, hogy a tilalomhoz mindenütt egyformán kell alkalmazkodni.

Abból a körülményből, hogy a csendőrnek az örsállomását engedély nélkül nem szabad elhagynia, következik, hogy engedéllyel viszont elhagyhatja. Az örsparancsnoknak jogában áll ugyanis megengedni, hogy a csendőr szolgálatmentes idejében az örsállomást elhagyhassa, ha előrelátható, hogy a távolléte alatt nem lesz reá szükség s hogy tehát abból a szolgálatra nem fog hátrány származni. Az örsparancsnoknak ez a joga nem vitás, csu-

pán az szorul tisztázásra, hogy az örsállomásról való milyen tartamú távollét számít a Szut. 578. pontja értelmében vett „eltávozás“-nak s mennyi ideig lehet a csendőr távol az örsállomásról anélkül, hogy az a havonta engedélyezett eltávozások számába beszámítna.

A Szut. az eltávozás időtartamát legfeljebb havi kétszer 12 órában állapítja meg, ez azonban nem jelenti azt, hogy 12 óránál rövidebb eltávozásra ne lehetne elmenni. Ha tehát valaki csak hat órát vesz is egy alkalommal igénybe, az is teljes 12 órás eltávozásnak számít. A dolog természetéből következik azonban az is, hogy az olyan távollétet, amely nem terjed túl egy szokásos séta tartamán s amelynek nincs is más célja, mint a séta, nem lehet eltávozásnak venni. S mert pedig sétálni nemcsak gyalog, hanem kerékpáron és motorkerékpáron is lehet, nézetünk szerint ugyanezt a szabályt lehet alkalmazni, akár gyalog, akár kerékpáron vagy motorkerékpáron hagyja el a csendőr az örsállomását. Úgy véljük, hogy az örsállomásnak a délutáni foglalkozás utáni időben kizárólag kedvteléses kerékpározás vagy motorkerékpározás céljából az örsparancsnok engedelmével való elhagyása, ha csak séta-képpen történik és a csendőr takarodóig bevonul, nem tekinthető eltávozásnak. Önként értendő azonban, hogy az örsállomásról való eltávozás ilyen esetben is csak az örsparancsnoknak esetről-esetre kikért engedélye alapján történhetik.

A kérdés nincs általánosságban rendezve, azért az, amit itt közöltünk, csak a mi egyéni véleményünk; az érdekelt örsparancsnoktól, illetve az örs elöljáróitól függ, hogy ezt a nézetünket magukévá teszik-e vagy sem.

103. §. A SZÁRNYPARANCSNOK RÉSZÉRE.

602.

Van-e joga a szárnyparancsnokot helyettesítő szakasparancsnoknak szabadságot engedélyezni és milyen kiméretben?

A Szut. 590. pontja felsorolja az ügyeket, amelyeket a szárnyparancsnokot helyettesítő szakasparancsnoknak nem szabad elintéznie, hanem elintézés végett vagy az osztályparancsnoksághoz vagy az ezzel megbízott tiszti szárnyparancsnokhoz kell előterjeszteni. Miután a szabadság engedélyezése ebben a pontban el nem intézhető ügyként nincsen felsorolva, a szárnyparancsnokságot vezető szakasparancsnok is engedélyezhet szabadságot és pedig olyan kiméretben, mint a szárnyparancsnok. Önként értendő, hogy az ideiglenesen távollevő szárnyparancsnoknak jogában áll bármilyen ügy elintézését, így tehát — sürgős esetek kivételével — a szabadságok engedélyezését is magának fenntartani.

MELLÉKLETEK.

A 25. MELLÉKLETHEZ.

A Szut. 25. melléklet szerint a szolgálati lapokat, valamint az 1—9. pontok alatt fel nem sorolt ügydarabokat csak akkor kell a szárnyparancsnoksághoz átvizsgálás végett felterjeszteni, ha a szárnyparancsnok esetenként beköveteli. A szárnyparancsnok belátására van-e bízva, hogy például egy őrsnek egész havi szolgálati lapját, vagy azoknak csak egy részét követeli-e be. Rendszeres átvizsgálás alá nem eső ügydarabok bekövetelésénél a 25. melléklet 1—9. pontjaiban foglalt csoportosításhoz kell-e alkalmazkodnia, vagy pedig eltérhet-e attól?

A Szut. 25. melléklete az őrs ügyvitelében elintézésre került iratokat két részre osztja: 1. olyanokra, amelyeknek feltétlenül átvizsgálás alá kell kerülniök és 2. olyanokra, amelyeket a szárnyparancsnok csak kémpróbaszerűen vizsgál át.

A 25. melléklet csak az utóbbiakat sorolja fel, minden olyan ügydarab tehát, amely az 1—9. pontokban nincs felsorolva, rendszeres (időszaki) átvizsgálás alá esik. Ezek az ügydarabok a következők:

1. büntettekről és nem főmagánvádra üldözendő vétségekről szerkesztett feljelentések fogalmazványai;

2. bírósági vagy hatósági felhívás, amely nem elővezetést vagy karhatalmi szolgálatot rendel (de az utóbbiakat is fel kell terjeszteni, ha az elővezetésen vagy kar-

hatalmi segélynyújtáson kívül egyéb intézkedést is kellett tenni vagy ha a szolgálattal kapcsolatosan különös esemény történt);

3. polgári hatóságok átiratai (megkeresései) az örs részéről történt elintézésük fogalmazványaival együtt;

4. csendőrnnyomozó alakulatokkal folytatott minden levelezés;

5. tudakozó lapok, ha az örs a tudakolt egyénről adatot kapott;

6. már átvizsgált ügyekben tett minden újabb intézkedés (pl. póteljelentés), amelyet a szárnyparancsnokság még nem látott.

A Szut.-nak ez a rendelkezése az eddigi előírással szemben jelentős könnyítést jelent mind a szárny-, mind az örsparancsnok számára. De a könnyítésen és az irodai munka csökkentésén felül bizalmat jelent az örsparancsnokkal szemben, hogy t. i. az örs ügyvitelét akkor is pontosan és lelkiismeretesen fogja vezetni, ha az általa elintézt ügydarabok jelentős része nem kerül is rendszeres szárnyparancsnoki ellenőrzés alá.

Nem kíván azonban a 25. melléklet megszorítást alkalmazni abban a tekintetben, hogy a szárnyparancsnok bármelyik örsének bármelyik ügydarabját bekövetelhesse, vagy akár rendszeres felterjesztését is elrendelhesse, ha szükségesnek látja. Ennél nem kell semmiféle egységes csoportbeosztáshoz alkalmazkodnia, mert az örsök személyi és szolgálati viszonyai különbözők, már pedig az ellenőrzésnek ehhez kell alkalmazkodnia. Ahol az örs ügyvitele kevésbé megbízható, vagy ahol az örsöt ideiglenesen olyan parancsnok vezetésére kellett bízni, akinek még nincs meg a kellő jártassága, ott a szárnyparancsnok elrendelheti, hogy kivétel nélkül minden ügydarabot terjesszen fel átvizsgálásra. Ha a szárnyparancsnok afelől akar tájékozódni, hogy valamelyik örsé mennyi

és milyen természetű felszólított szolgálatot teljesít, bekövetelheti az összes felhívásokat egy, vagy több hónapra keresztül. Ha a kihágások, vagy pedig a főmagánvádra üldözendő bűncselekmények miatt tett feljelentések felől akar tájékozódni, ezeket követeli be. Ha egyes járőrvezetők tevékenységét akarja elbírálni, névszerint is megjelölheti azokat, akiknek a fogalmazványait fel kell terjeszteni stb.

Hasonlóképpen nincs a szárnyparancsnok szabályhoz kötve abban a tekintetben, hogy egy örsnek hány szolgálati lapját követelje be. Itt is elrendelheti az egy hónap alatt kiállított szolgálati lapoknak vagy ezek egy külön megjelölt részének felterjesztését, bűnügyi feljelentés átvizsgálása alkalmával bekövetelheti az illető ügyben eljáró járőr szolgálati lapját, a szolgálati havifüzet átvizsgálása alkalmával pedig akár valamennyi szolgálati lapot, akár pedig csak egyes szolgálatokra (pl. a rendes szolgálatokra, elővezetésekre stb.) vonatkozókat.

Egyáltalán a 25. mellékletnek az a célja, hogy a szárnyparancsnoknak minél kevésbé korlátozott ellenőrzési lehetőség álljon rendelkezésre; ez előfeltétele annak a szabálynak, hogy a szárnyparancsnok az örsök ügyvitelének rendjéért, továbbá szakszerű, pontos és megbízható voltáért nemcsak az átvizsgált, hanem az át nem vizsgált ügyiratok tekintetében is felelős.

Két másik fontos rendelkezése is van a Szut. 25. mellékletének. Az egyik az, hogy a szárnyparancsnok kémpróbaszerűen ellenőrizni köteles, vajjon a fogalmazvány szövege egyezik-e a bírósághoz vagy hatósághoz küldött tisztázati példány szövegével, a második pedig, hogy a helyesírási hibákat nem kell kijavítani, hanem csak alá kell húzni; kijavításuk a fogalmazványt szerkesztett csendőr feladata.

A tisztázatok ellenőrzése olyan módon történik, hogy a szárnyparancsnok a bíróságnál vagy hatóságnál rövid úton betekint az egyes örsök által tett feljelentésekbe és azokat az örsről bekövetelt fogalmazvánnyal összeolvastatja, vagy fordítva: először az örsről követeli be a fogalmazványt és annak alapján keresteti ki a bíróságnál a tisztázatot. A fogalmazvány és a tisztázat közötti eltérés súlyos felelősséggel jár (lásd Btk. II. kötet 1730. oldal).

Annak a rendelkezésnek, hogy a fogalmazványokban ejtett helyesírási hibákat a szárnyparancsnokságnál nem kell kijavítani, hanem csak alá kell húzni és a kijavítást a fogalmazványt szerkesztett csendőrre kell bízni, az a célja, hogy a járőrvezetők a helyesírást minél tökéletesebben elsajátítsák. Tapasztalati tény ugyanis, hogy a helyesírási hibák egyéni jellegűek; ugyanaz a csendőr többnyire ugyanazt a 10—15 helyesírási hibát szokta elkövetni. Akárhányszor javítja is ki a szárnyparancsnok a helyesírási hibákat, azokat a csendőr sokszor éveken át is újra meg újra el szokta követni, mert a javításokról a fogalmazvány irattározása következtében sokszor nem is szerez tudomást. Ha azonban a hibákat, esetleg ismételt is, neki magának kell kijavítania, ez emlékeztetőül szolgál a következő alkalomra, amikor újra fogalmazványt szerkeszt. A kijavítás úgy történik, hogy a járőrvezető a helytelenül írt szót a fogalmazvány balhasábján helyesen leírja.

Az örsök által minden szerdán és szombaton átvizsgálásra felterjesztett közbiztonsági szolgálati ügyiratokkal együtt fel kell-e terjeszteni a szolgálati lapokat is?

A Szut. 25. mellékleteként kiadott „Irányelvek“ szerint: „A bűnügyi feljelentések fogalmazványaihoz a nyo-

mozással kapcsolatos szolgálati lapokat csak akkor kell csatolni, illetőleg csak akkor kell pótlóan felterjeszteni, ha a szárnyparancsnok esetenként beköveteli“. Ebből a rendelkezésből megállapítható, hogy a szolgálati lapokat külön parancs nélkül nem kell felterjeszteni, illetőleg azokat sem a hetenként kétszer felterjesztett közbiztonsági ügyiratokhoz, sem pedig a havonként felterjesztett szolgálati havifüzethez nem kell mellékelni.

Ennek a rendelkezésnek az a célja, hogy a szolgálati lapok tömegének gépies felterjesztését és láttamozását kiküszöbölje és ehelyett a kémpróbaszerű átvizsgálást honosítsa meg, amelynek során kevesebb szolgálati lap kerül ugyan a szárnyparancsnok átvizsgálása alá, de ezzel szemben az átvizsgálás részletesebb és alaposabb lehet és csak azokra a szolgálati lapokra terjed ki, amelyeket a szárnyparancsnok örsönként kijelöl.

A Szut. 588. pontjának 1. bekezdésében foglalt rendelkezés, hogy t. i. a szakaszparancsnok: „Az örsök által minden szerdán és szombaton felterjesztett szolgálati lapokat és azok mellékleteit... átvizsgálja“ nem ellentétes a 25. mellékletben foglaltakkal, hanem csak azt jelenti, hogy azokat a szolgálati lapokat, amelyeknek felterjesztését a szárnyparancsnok elrendelte, szintén szerdán és szombaton kell felterjeszteni és ezeket a szakaszparancsnoknak ugyanúgy át kell vizsgálni, mint a közbiztonsági ügyiratokat.

BETŰSOROS TÁRGYMUTATÓ

	Oldal		Oldal
Abbanhagyása nyomo- zásnak magánindítvány visszavonása esetén (399)	371	Atvizsgálása a fogalmaz- ványoknak, szolgálati havifüzeteknek és szol- gálati lapoknak (25. mell.)	601
Adócsalás nyomozása a csendőrség által (65/i)	58	B alesetről mikor kell ese- menyjelentést beküldeni (468)	512
Alárendeltségi viszony a csendőrség és a hon- védség tagjai között (12)	22	Bál szétosztatása (362) .	293
Alárendeltségi viszony ha- tóságok és csendőrség között nincsen (10) . .	16	Becsületsértés és rágál- mazás esetén eljárás (400)	386
Agyban fekvés nappal fárasztó szolgálat után (144)	96	Bejelentése tüzesetnek (516)	544
Állam és társadalom ki- fejezéseken mit kell érteni (67)	61, 65	Beszállítása bűnjeleknek (446)	468
Államhatalom alatt mit értünk (71)	73	Betegség esetében elfo- gott egyénnel eljárás (321)	241
Állami ménék ellenőrzése a csendőrség által (64/17)	44	Beugratni bűncselekmény elkövetésébe nem sza- bad (349)	283
Allandó tartózkodási he- lyen és rendes foglalko- záson mit értünk (312/8)	222	Bevonulás jelentése az őrsparancsnok magán- lakásán (258)	127
Allomásparancsnokságnak az elfogott katonai sze- mélyek átadása (508) .	542	Bilincselésről tudnivalók (323)	252
Átadása elfogott egyén- nek (396)	338	Bírói eljáráson mit kell érteni (386)	325
Átadása fogolynak (541)	573	Bírói illetékességen mit értünk (460/e)	487
Áthelyezés, vagy tartós vezénylés esetén sza- badság (214)	110	Bírói szemle mikor vár- ható (420)	399
		Bizalmas tájékoztatás miatt a csendőrr felelős-e (463)	497

Oldal	Oldal		
Bizalmi egyének alkalmazása (425)	415	Cselédszökevényt hova kell átadni (541)	577
Bizalmi egyének alkalmazása külföldiek ellenőrzésénél nem kötelező (377)	307	Csempészetten mit értünk (64/18)	47
Bortermelő jövedéki kihágása (490)	525	Csempészetten tettenért egyének átadása a vámhivatalnak (64/18)	46
Bűncelekmény elkövetésével fenyegetőzés miatt elfogás (312/5)	210	Csempészet esetében csendőr eljárása (490)	519
Bűncelekmény hiányáról kell-e jelentést tenni (468)	514	Csendőr törvényes oltalma (295)	155
Bűncelekmény mikor kell feltűnést (396)	342, 360	Csendőrséggel (külföldi-vel) szabad-e érintkezni (456)	479
Bűnjelek beszállítása (446)	468	Csendőrügyész előjáró v. feljebbvaló-e? (172)	100
Bűnjelek őrizetbevétele (444)	462	Délutáni pihenő fűrasztó szolgálat után (144)	96
Bűnjelen milyen tárgyakat értünk (445)	466	Dulakodni kényszerítő eszközök alkalmazása közben nem szabad (329)	261
Bűnjelekről jegyzék kiállítás (448)	471	Ebéd után ágyban fekvés fűrasztó szolgálat után (144)	96
Bűnrészesség esetén Szut. rendelkezéseinek alkalmazása (386)	327	Eb igénybevétele a járőrök által (279)	135
Büntetendő cselekmény folytatása a csendőr figyelmeztetése ellenére (312/12)	227	Ebzárlat betartására szorítása a lakosságnak (64/2)	37
Büntetés nagysága befolyásolja-e a Szut. rendelkezéseinek alkalmazását (386)	327	Egészségügyi intézkedések ellenőrzése mozgófényképszínházban (373)	305
Büntető záradékot nem tartalmazó tilalom ügyében lehet-e feljelentést tenni (460/f)	488	Egyenruha (katonai és közhivatalnoki) alatt mit értünk? (312/17)	235
Bűnvádi eljárásban háttáridők (386)	326	Egyesületekben csendőr részvétele (83)	86
Bűnvádi eljárás megghiusítására törekvés miatt elfogás (312/3)	203	Elbírálása fegyverhasználatnak (347)	278
Bűnvádi eljáráson mit értünk (312/4)	209	Elemi csapás esetén szabad-e idegen örskörletbe menni (396)	347
Cselédszökevényeket hová kell átadni (65/c)	54	Elfogatóparancsot mikor bocsátanak ki (312/18)	236

Oldal	Oldal		
Elfogás a bűnvádi eljárás meghiusítására törekvés miatt (312/3)	204	Elfogott egyén kikérdezése az ügyészségen a csendőr elkeni panaszáról (545)	578
Elfogás büntetendő cselekmény folytatása miatt (312/12)	227	Elfogott egyén letartóztatására községi előjáróság felkérése (299)	171
Elfogás büntett kísérlete miatt (312/1)	196	Elfogott egyén levele átvizsgálható-e (560)	580
Elfogás előzően elkövetett bűncelekmény címén (312/6)	211	Elfogott egyén szabadon bocsátható-e betegség címén (321)	241
Elfogás hamis vagy hamisított okmányok miatt (312/16)	233	Elfogott egyén szabadon bocsátása magánindítvány visszavonása esetén (399)	382
Elfogás izgatás miatt (312/1)	198	Elfogott egyének átadása (541)	573
Elfogás jogos védelem esetén (312/1)	198	Elfogott gyanúsított átadása (396)	338
Elfogás katonai feljebbvaló parancsára (12)	23	Elkövetés helyének melyet kell tekinteni (396)	366
Elfogás közbotrányt okozó cselekmény miatt (312/11)	225	Ellenőrzése közártalmúaknak (363)	296
Elfogás közvezetély esetén segítség megtagadása miatt (312/11)	226	Ellenőrzési szemlén elkövetett büntetendő cselekmény esetén eljárás (507)	541
Elfogás, megszökés és elrejtőzés miatt (312/7)	215	Elmobotog elővezetése (65/c)	50
Elfogás szempontjából milyen jelentősége van a csak pénzbüntetéssel büntetendő vétségeknek (312/1)	202	Előjáró fogadása az örsön (169)	99
Elfogás szempontjából mit értünk bűnvádi eljáráson (312/4)	209	Elővezetés szembeállítás végett meg van-e engedve (426)	430
Elfogás szempontjából mit értünk rendes foglalkozáson (312/8)	218	Elővezetése a csendőr által a kikérdezendő személyeknek (425)	411
Elfogás tiltott egyenruhaviselés miatt (312/17)	234	Elővezetett egyének átadása (541)	573
Elfogás tiltott házalás miatt (312/13)	229		
Elfogás tiltott játék miatt (312/14)	232		
Elfogás tiltott mesterség gyakorlása miatt (312/14)	230		

	Oldal		Oldal
Elővezetése a községi előjáróság útján eredménytelenül megidézett kikérdezendő személyeknek (312/25)	239	Eseményjelentés hullalálásáról (422)	400
Elővezetése elmebetegnek (65/c)	50	Eseményjelentést bal- esetről mikor kell beküldeni (468)	512
Elővezetése külföldinek jelentkezés elmulasztása miatt (378)	303	Ejjeli jelentkezése járőröknek az őrsparancsnok magánlakásán (258)	128
Elővezetésnél mit értünk „kifejezetten“ alatt (310/a)	190	Élelmiszerhamisítás gyanúja esetén a mintát hová kell beküldeni (450)	476
Elővezetés szempontjából ki válik a csendőr előtt gyanússá (310/b)	190	Érdekeltnak mikor kell a tanut tekinteni (427)	432
Előzetes letartóztatásra felkérése a községi előjáróságnak (299)	171	Érdekeltnak mikor kell tekinteni a csendőrt a nyomozás szempontjából (396)	344
Előzetes letartóztatást mikor rendelnek el (312/18)	236	Érdektelen személytől bűnjel őrizetbevétele (444)	462
Elrejtőzés és megszökés alatt mit értünk (312/7)	215	Étkezés elfogadása szolgálatban (72)	77
Eltávozási engedélyről tudnivalók (578)	578	Fedezettő állomások ellenőrzése (64/17)	45
Eltérés az előírt útiránytól (266)	130	Fegyelmi ügyet őrsparancsnok nyilvet intézhet el (575)	587
Eltérés az útiránytól természeteti akadály miatt (271)	134	Fegyveradó-jövedéki kihágás esetében eljárás (490)	524
Eltérni portyázás útvonalától tüzeset miatt szabad-e (396)	347	Fegyverhasználat (330)	262
Eltiltás valamely helyen való tartózkodástól (312/20)	238	Fegyverhasználat katonai őrnek mikor illeti meg a csendőrt (295)	157
Erdei kihágást mikor lehet a községi előjárósághoz feljelenteni (460/g)	492	Fegyverhasználat elbírálása (347)	278
Erély alatt mit kell érteni (71)	75	Feladatok a rendes járőrök számára (251)	122
Erkölcsei és vagyoni bizonyítványt fiatalok-ról be kell-e szereznii (467)	508	Felhívás kiadása visszavárva (10)	13
Erőszakos haláleseten mit értünk (423)	404	Felhatalmazás és kívánság (401)	389
		Felhívási joggal nem bíró személyek által a csendőrség igénybevétele (523)	554

	Oldal		Oldal
Felhívási jogról (521)	549	Fogalmazványok és szolgálati lapok átvizsgálása (25. mell.)	601
Felhívásra teljesítettnek mikor kell a nyomozást tekinteni (393)	330	Fogoly átadása (541)	573
Felhívásra végzett nyomozás bevezetése a tevékenységi naplóba (417)	398	Fogoly panasz a csendőrség ellen (545)	578
Felismerés céljából szembesítés (426)	429	Fogolyőrzsre polgári egyének igénybevétele (559)	579
Feljebbvaló hatóság értesítése köztisztviselő ellen folytatott nyomozásról (406)	396	Folyamrendészet ismeretése (396)	352
Feljebbvaló honvédségi személyek parancsadási joga a csendőrrel szemben a közbiztonsági szolgálatot illetően (12)	24	Folytatása biüntetendő cselekménynek a csendőr figyelmeztetése ellenére (312/12)	227
Feljelentésben gyanúsított vagyoni viszonyainak tárgyalása (467)	509	Főispánnak miért nincs felhívási joga (521)	549
Feljelentés megjegyzés címszava alatt jelentettek miatt a csendőr felelős-e (463)	497	Főlé és alárendeltségi viszony a honvédség és a csendőrség tagjai között (12)	22
Feljelentés polgári személy ellen a csendőr személyes ügyében (108)	91	Főmagánvadra üldözendő bűncselekmény esetén eljárás (400)	365
Feljelentésről tudnivalók (460)	482	Főudvarnagyi bíróság hatásköre milyen épületekre stb. terjed ki (499)	527
Felszerelése helyi szolgálatba vezényelt járőrnek (204)	110	„Gonosztevő alatt kit kell érteni (303)	183
Fenyegetőzés miatt elfogás (312/5)	210	Gyanus egyén alatt kit értünk (352)	288
Félbeszakítás portyázásnak természeteti akadály miatt (271)	134	Gyanus egyének stb. ellenőrzése (363)	296
Fiatalkorú ellen hova kell feljelentést tenni (460)	484	Gyanus eszközön mit értünk az elővezetés szempontjából (310/e)	194
Fiatalkorúakkal eljárás (503)	532	Gyanúsítottat a csendőr orvossal megvizsgáltathatja-e (402)	391
Fiatalkorú ügyében erkölcsi és vagyoni bizonyítvány beszerzendő-e (467)	508	Gyanúsított kikérdezése (431)	439
		Gyanúsított megidézése a községi előjáróság útján kikérdezés végett (312/25)	239

	Oldal		Oldal
Gyanúsított mikor adható át másik őrsnek (396)	338	átadása a vámhivatalnak (64/18)	46
Gyanúsított vagyoni állapotának tárgyalása a feljelentésben (467)	509	Hatóság alatt mit értünk (297)	165
Gyanus körülményeken mit értünk az elővezetés szempontjából (310/e)	194	Hatóság és hivatal között mi a különbség (297)	166
Gyanussá ki válik a csendőr előtt (310/b)	190	Hatóság hatáskörébe tartozó intézkedést a csendőr mikor tehet (297)	164
Gyanus tárgyakon mit értünk az elővezetés szempontjából (310/d)	193	Hatósági közeg törvényes oltalma (295)	155
Gyengeelméjű egyén elővezetése (65/c)	50	Hatósági személy büntendő magatartása esetében karhatalom szolgáltatásának megszüntetése (532)	564
Gyermekkel eljárás (504)	535	Hatósági személy ellen csendőr panasza (108)	89
Gyűlés ellenőrzése lakáson (369)	300	Hatóság képviselője népgyűlésen a csendőrség által (65/h)	58
Hadbíró-ügyész előjáró v. feljebbvaló-e? (172)	100	Hatóságoknak a csendőrség nincs alárendelve (10)	13
Hajóügyleti szolgálat (384)	320	Házaló elfogása (312/13)	220
Halaszthatatlan és legszükségesebb nyomozó cselekmények, melyek (396)	361	Házkutatásnál bizalmi egyént feltétlenül alkalmazni kell (425)	426
Haláleset, mikor természetellenes (423)	406	Házkutatásról tudnivalók (437)	443
Hamis vagy hamisított okmányok miatt elfogás (312/16)	233	Helyi őrzáratoknál utcák, terek stb. beírása a szolgálati lapba (254)	126
Határ átlépése tilos (240)	115	Helyi rendszetben mit kell érteni (1)	11
Határidők a bünvádi eljárásban (386)	326	Helyi szolgálatba vezényelt járőr felszerelése (204)	110
Határőralakulatoktól miért kell átvenni a csempézéseket és a határátlépőket (64/18)	48	Hivatalból megindítottnak mikor kell a nyomozást tekinteni (393)	330
Határszélen külföldi csendőrrel szabad-e érintkezni (456)	479	Hivatal és hatóság között mi a különbség (297)	166
Határvámjövédéki kihágás esetében csendőr eljárása (490)	519	Holttest találásáról eseményjelentés (422)	400
Határvámjövédéki kihágáson tettenkapottak		Honvéd állomásparancsnokság mikor köteles az elfogott katonai személyeket átvenni (508)	542

	Oldal		Oldal
Honvédségi feljebbvalók közbiztonsági szolgálatra vonatkozó parancsot a csendőrnek nem adhatnak (12)	20	Hullá találásáról jelentés (422)	400
Hullá találásáról jelentés (422)	20	Huszonnégy órai határidő betartása az őrizetben tartásnál (322)	248
Idegen állam területére tévedés esetén magatartás (240)	115	Idegen állambeli csendőrrel szabad-e érintkezni (456)	479
Idegen állambeli csendőrrel szabad-e érintkezni (456)	479	Idegen honos elfogása büntendő cselekmény esetén (312/9)	224
Idegen honos elfogása büntendő cselekmény esetén (312/9)	224	Idegen őrskörletbe menni tüzéset miatt szabad-e (396)	347
Idegen őrskörletbe menni tüzéset miatt szabad-e (396)	347	Idezés a községi előjáróság útján kikérdezés végett (312/25)	239
Idezés a községi előjáróság útján kikérdezés végett (312/25)	239	Igazoltatás hol történjék (308)	188
Igazoltatás hol történjék (308)	188	Igazoló okmányokon mit értünk (312/16)	233
Igazoló okmányokon mit értünk (312/16)	233	Igazoltatott egyén a prioritásig őrizetben tartható-e (322)	244
Igazoltatott egyén a prioritásig őrizetben tartható-e (322)	244	Illetékesség a nyomozásban (396)	338
Illetékesség a nyomozásban (396)	338	Ingyenellátás elfogadása (72)	77
Ingyenellátás elfogadása (72)	77	Intézkedést, mely hatóság hatáskörébe tartozik, a csendőr mikor tehet (297)	164
Intézkedést, mely hatóság hatáskörébe tartozik, a csendőr mikor tehet (297)	164	Isodavezető szolgálati jogköre (283)	139
Isodavezető szolgálati jogköre (283)	139	Ital elfogadása szolgálatban (72)	77
Ital elfogadása szolgálatban (72)	77	Itai fogyasztása szolgálatban (89)	87
Itai fogyasztása szolgálatban (89)	87	Italmérő jog gyakorlásának ellenőrzése a csendőrség által (65/j)	60
Italmérő jog gyakorlásának ellenőrzése a csendőrség által (65/j)	60	lzzgatás miatt elfogás (312/1)	198
lzzgatás miatt elfogás (312/1)	198	Járőrök jelentkezése az őrsparancsnok magánlakásán (258)	127
Járőrök jelentkezése az őrsparancsnok magánlakásán (258)	127	Járőrök számára külön feladatok előírása (251)	122
Járőrök számára külön feladatok előírása (251)	122	Járőrvezető rangban fiatalabb mikor lehet (566)	585
Járőrvezető rangban fiatalabb mikor lehet (566)	585	Jegyzék kiállítása bűnjelekről (448)	471
Jegyzék kiállítása bűnjelekről (448)	471	Jegyzékkönyvvevcskébe a közártalmiak közül kiket kell bevezetni (354)	292
Jegyzékkönyvvevcskébe a közártalmiak közül kiket kell bevezetni (354)	292	Jegyzőkönyv felvétele a csendőr által (299)	172
Jegyzőkönyv felvétele a csendőr által (299)	172	Jelentés hullá találásáról (422)	400
Jelentés hullá találásáról (422)	400	Jelentést kell-e tenni, ha bűncselekmény nem volt megállapítható (459)	480
Jelentést kell-e tenni, ha bűncselekmény nem volt megállapítható (459)	480	Jelentést kell-e tenni magánindítvány visszavonásáról (399)	376
Jelentést kell-e tenni magánindítvány visszavonásáról (399)	376	Jelentést tenni kell-e, ha nincs bűncselekmény (468)	514
Jelentést tenni kell-e, ha nincs bűncselekmény (468)	514	Jelentést tenni kell-e kiderítetlen kihágásról (461)	492
Jelentést tenni kell-e kiderítetlen kihágásról (461)	492	Jelentés tüzéséről (516)	544
Jelentés tüzéséről (516)	544	Jelentkezése járőröknek az őrsparancsnok magánlakásán (258)	127
Jelentkezése járőröknek az őrsparancsnok magánlakásán (258)	127	Jogos védelem címén fegyverhasználat (330/2)	266
Jogos védelem címén fegyverhasználat (330/2)	266	Jogos védelem esetén a gyanúsítottat el kell-e fogni (312/1)	198
Jogos védelem esetén a gyanúsítottat el kell-e fogni (312/1)	198	Jogtalan határátlépőket miért kell a határőralakulatoktól átvenni (64/18)	49
Jogtalan határátlépőket miért kell a határőralakulatoktól átvenni (64/18)	49	Jóhiszemű birtokostól bűnjel őrizetbevétele (444)	462
Jóhiszemű birtokostól bűnjel őrizetbevétele (444)	462		

	Oldal
Jövedéki kihágás esetében csendőr eljárása (490)	519
Jövedéki kihágások nyomozása a csendőrség által (65/i)	58
Kardmarkolat és puska-tusa mint kényszerítő eszköz (329)	259
Karhatalomról tudnivalók (526)	561
Katonai ellenőrzési szemlén elkövetett büntetendő cselekmény esetében eljárás (507)	541
Katonai és közhivatalnoki egyenruhán mit értünk (312/17)	235
Katonai feljebbvalók a csendőrnek a közbiztonsági szolgálatra vonatkozó parancsot nem adhatnak (12)	20
Katonai örként mikor működik a csendőr (295)	157
Katonai személyekkel eljárás (508)	542
Katonai szervezetű őrtestületen mit kell érteni (1)	9
Kereskedelmi utazók (ügynökök) igazoltatása (303)	186
Kényszeríteni vallomástételre a tanut nem lehet (429)	433
Kényszerítő eszközökről (329)	259
Kideríthetetlen kihágásról jelentés tétel (461)	492
Kihágás észlelése esetén szolgálaton kívül mi az eljárás (82)	85
Kihágási feljelentésben gyanúsított vagyoni viszonyainak jelentése (467)	509

	Oldal
Kihágás miatt szolgálaton kívül fel kell-e lépni (300)	181
Kihágásról, ha nem derült ki, kell-e jelentést tenni (461)	492
Kijelölt helyen való tartózkodásra utasítás (297)	160
Kikerekítése a portyázási időnek (245)	120
Kikérdezendő személyek megidéztetése a községi elöljáróság által (425)	411
Kikérdezése az átadott fogolynak a csendőrség elleni panaszáról (545)	578
Kikérdezéseknél bizalmi egyének alkalmazása (425)	415
Kikérdezésről tudnivalók (425)	407
Kikérdezés végett sértett, tanu és gyanúsított megidézése a községi elöljáróság útján (312/25)	239
Kikérdezni milyen tanukat nem szabad (429)	433
Kikérdeztetése tanunak idegen őr vagy rendőrhatalom útján (431)	439
Királyi udvartartás területéhez milyen épületek stb. tartoznak (499)	527
Kísérlet esetén Szut. rendelkezéseinek alkalmazása (386)	327
Kísérlet miatt elfogás (312/1)	196
Kísérlet nyomozása (349)	283
Kispihenő alatt szabad-e aludni (287)	144
Kitiltás és kiutasítás szabályai (312/18)	236
Kitiltása vásár területéről a közártalmúaknak a községi elöljáróság által (370)	301

	Oldal
Kiutasítás és kitiltás szabályai (312/20)	236
Kívárat és felhatalmazás (401)	389
Kivételes bírói illetékességen mit értünk (460/e)	487
Korcsmázáson mit értünk (79)	84
Kormánybiztosról tudnivalók (521)	550
Környezetanulmányról (503)	532
Közártalmúak ellenőrzése (363)	296
Közártalmúak kitiltása vásár területéről (370)	301
Közbékén mit értünk (1)	10
Közbotrányt okozó bűncselekményen mit értünk (312/11)	225
Közfeltűnést keltő bűncselekmények melyek (396)	342, 360
Közhivatalnoki és katonai egyenruhán mit értünk (312/17)	235
Közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozó intézkedést a csendőr mikor tehet (297)	164
Közigazgatási hatóság, mint rendőri büntető-bíróság alatt mit értünk (460/f)	490
Községek és tereptárgyak külön portyázási ideje (243)	117
Községi bíró köteles-e bizalmi egyénként rendelkezésre állani (425)	423
Községi elöljáróság által közártalmúak kitiltása vásár területéről (370)	301
Községi elöljáróság felkérése elfogott egyén letartóztatására (299)	171
Községi elöljáróság felkérése nyomozó cselekmény végzésére (299)	179

	Oldal
Községi elöljáróság útján megidézés kikérdezés végett (312/25)	239
Községi elöljárósághoz megidéztetése a kikérdezendő személyeknek (425)	411
Közszolgálati célokat szolgáló tárgyak melyek (446)	467
Köztisztviselő ellen folytatott nyomozásról a feljebbvaló hatóságot értesíteni kell-e (406)	396
Közveszély idején segítség megtagadása (312/11)	226
Kutya igénybevétele szolgálatban (279)	135
Küldönc altiszt vezénylése szemlélő elöljáró mellé (173)	101
Külföldi csendőrörrrel szabad-e érintkezni (456)	479
Külföldi elfogása büntetendő cselekmény miatt (312/9)	224
Külföldi elővezetése jelentkezés elhalasztása miatt (378)	308
Külföldi személy ellenőrzésénél bizalmi egyén alkalmazása nem kötelező (377)	307
Külföldön tett magánindítvány joghatályos (399)	384
Külön feladat a rendes járőrök számára (251)	122
Lakóhely elhagyásának megtiltása a nyomozás alatt (297)	160
Laktanyában lakni köteles-e az özvegy csendőr (114)	95
Laktanyában tartott pihenő idejének felszámítása (284)	141

	Oldal
Ládák átkutatása elől- járók által (148)	97
Lefoglalnia végrehajtó- nak mit nem szabad (532)	567
Legszükségesebb és ha- laszthatatlan nyomozó cselekmények, melyek (396)	361
Letartóztatásra felkérése községi előljárásnak (299)	171
Levél, amely elfogott egyén címére érkezik, átvizsgálható-e (560)	580
Lopás tettese mikor ve- szélyes gonosztevő (339)	273
Lőfegyver őrizetbevétele vadászati kihágás ese- tén (380)	318
Magánindítvány szabá- lyai (399)	367
Magánlakáson gyűlés el- lenőrzése (369)	300
Magánlakáson jelentke- zése a járőröknek az őrsparancsnoknál (258)	127
Magánládák átkutatása (148)	97
Magánszemélyek által a csendőrség igénybevé- tele (523)	554
Magántermészetű ügy alatt mit értünk (404)	392
Megbilincselésről tudni- valók (323)	252
Meghagyást, mely a köz- biztonsági szolgálatra vonatkozik, mikor kö- teles a csendőr telje- síteni (12)	22
Megidéztetése a községi előljárásság útján a ki-	

	Oldal
kérdezendő személyek- nek (425)	411
Megintési jegyzőkönyv felvétele a csendőrség- nél (29)	28
Megjegyzés címszó alatt jelentettek miatt a csendőr felelős-e (463)	497
Megjelölt helyen való tartózkodásra utasítás a nyomozás alatt (297)	160
Megszakítása nyomozó szolgálatnak (289)	149
Megszökés esetében pénz- büntetéssel büntetendő vétség tettesének elfo- gása (312/1)	201
Megszökés és elrejtőzés alatt mit értünk (312/7)	215
Megszüntetése nyomo- zásnak magánindítvány visszavonása esetén (399)	371
Megtiltása eltávozásnak nyomozás alatt (297)	160
Megvizsgálása a csendőr megánládájának (148)	97
Megvizsgálataása gyanu- sítottak orvossal (402)	391
Mentelmi jogról tudni valók (501)	530
Mentességek a tanúvallo- más kötelezettsége alól (429)	433
Mezei lopást hova kell feljelenteni (460/f)	490
Mezőgazdasági cselédel hova kell átadni (544)	577
Méhmagzat nem hullá (422)	403
Mének ellenőrzése a csendőrség által (64/17)	41
Méntelevi fedezettető állo- mások ellenőrzése a csendőrség által (64/17)	44

	Oldal
Mintavétel élelmiszerha- misítás gyanúja esetén (450)	476
Mozgófényképszínházba pótszékkel beállítása (372)	306
Mozgófényképszínházban egészségügyi intézkedé- sek ellenőrzése (372)	305
Munkásbiztosítási ügyek- ben eljárás (65/e)	55
Mutatványosoknak kiket kell tekinteni (312/14)	232
Nagypihenő áterjedése egyik napról a másikra (288)	146
Nagypihenő kezdete és vége hogyan számít (287)	146
Napos nős csendőr köte- lessége és kedvezmé- nye (185)	105
Nem büntetendő cselek- ményt nem szabad nyo- mozni (404)	392
Nemzetvédelmen mit ér- tünk (64/6)	39
Népgyűlés ellenőrzése magánlakáson (369)	300
Népgyűlésen hatóság kép- viseletében megjelenés (65/h)	58
Népgyűlésen karhatalmi szolgálat (532)	564
Nős napos csendőr köte- lessége és kedvezmé- nye (185)	105
Nyomozása bűncselek- mény kísérletének (349)	283
Nyomozás bűnvádi eljá- rás-e (312/4)	209
Nyomozás eredményéről kell-e jelentést tenni, ha nincs bűncselek- mény (468)	514
Nyomozás illetékesség- (396)	338

	Oldal
Nyomozás megszüntetése magánindítvány vissza- vonása esetén (399)	375
Nyomozás mikor saját kezdeményezésű és mi- kor felhívásra teljesi- tett (393)	330
Nyomozásról kell-e jelen- tést tenni, ha bűncse- lekmény nem forog fenn (459)	480
Nyomozás saját ügyben tilos (396)	344
Nyomozás színhelyén le- vőknek távozás megtil- tása (297)	160
Nyomozni milyen magán- természetű ügyben nem szabad (404)	392
Nyomozó cselekmények közül melyek a ha- laszthatatlanok és leg- szükségesebbek (396)	361
Nyomozó cselekmény végzésére községi elől- járóság felkérése (299)	179
Nyomozólevelet mikor bocsátanak ki (312/18)	236
Országhatár átiépése ti- los (240)	115
Országhatár téves átlé- pése esetében magatar- tás (240)	115
Orvosi megvizsgálataása gyanusítottak (402)	391
Orvossal gyanúsítottat a csendőr megvizsgálta- hatja-e (402)	391
Orvvadászat ellenőrzése (379)	315
Önmérséklettel párosult erély alatt mit kell ér- teni (71)	75
Őrizetbentartása gyanú- sítottak a tényállás tisztázása végett (431)	442

	Oldal		Oldal
Örízetben tartás 24 órán túl priorálás végett (322)	244	Pénzügyi kihágások nyomozása a csendőrség által (65/1)	58
Örízetbevett bűnjelekről jegyzék kiállítása (448)	471	Pénzügyőrségnek jövedéki kihágás tettesét mikor kell átadni (490)	519
Örízetbevétele bűnjele- nek (444)	462	Pihenő alatt mikor szabad aludni (287)	144
Örízetbevétele vadász- fegyvernek kihágás ese- tén (380)	318	Pihenő áttérjedése egyik napról a másikra (288)	146
Örjárat útvonalhosszának kikerekítése (245)	120	Pihenő felszámítása a laktanyában (284)	141
Örsirodavezető szolgálati jogköre (283)	139	Pihenő kezdete és vége hogyan számít (287)	146
Örskihallgatáson milyen fegyelmi ügyeket lehet elintézni (575)	587	Pihenőt a nős csendőr a lakásán tarthat-e (288)	149
Örsparancsnok magán- lakásán a járőrök je- lentkezni kötelesek-e (258)	127	Polgári egyén ellen pa- nasztétel és feljelentés (108)	89
Örsparancsnok milyen fe- gyelmi ügyeket intéz- het el (575)	587	Polgári peres ügyről je- lentés (108)	92
Örszolgálat a csendőr- nek mikor katonai ör- szolgálat (295)	157	Polgári személyek köte- lesek-e a csendőr se- gítségére lenni (330/5 és 559)	275, 579
Örszolgálat és egyéb szol- gálat között különbség (69)	68	Portyázás előírt útirá- nyától eltérés (266)	130
Özvegy csendőr köteles-e a laktanyában lakni (114)	95	Portyázás félbeszakítása természeti akadály (271)	134
Panasza a csendőrség el- len az átadott fogoly- nak (545)	578	Portyázási idő kiszabata milyen alapon van megállapítva a Szut. 6. mellékletében (245)	119
Panasz polgári egyének ellen (108)	89	Portyázási idő községek és tereptárgyak lepor- tyázására (243)	118
Parancsot, ha a közbiz- tonsági szolgálatra von- natkozik, mikor köteles a csendőr teljesíteni (12)	22	Posta útján elkövetett bűncselekményben ki il- letékes nyomozni (396)	366
Pénzbüntetéssel bünteten- dő vétségeknek milyen gyakorlati jelentősége van az elfogás szem- pontjából (312/1)	202	Postai küldemények ör- izetbevétele (454)	478
		Priorálás végett az elő- vezetett egyén örízet- ben tartható-e 24 órán túl (322)	244

	Oldal		Oldal
Puska örízetbevétele va- dászati kihágás esetén (380)	318	Rovott előéletűnek ki te- kintendő (352)	285
Puskatusa és kardmar- kolat, mint kényszerítő eszköz (329)	259	Saját kezdeményezésü- nek a nyomozás mikor tekintendő (393)	330
Rágalmazás és becsület- sértés esetén eljárás (400)	386	Saját ügyében a csendőr nem nyomozhat (396)	344
Rendes foglalkozáson el- fogás szempontjából mit értünk (312/8)	218	Segíteni köteles-e polgári személy a csendőrnek (330/5)	275
Rendes járőr eltérése az útiránytól (266)	130	Segíteni polgári szemé- lyek a csendőrnek kö- telesek-e (559)	579
Rendes járőrök számára külön feladat előírása (251)	122	Segítség megtagadása közveszély idején (312/ 11)	226
Rendészeten mit kell ér- teni (1)	11	Sértett csendőr a saját ügyében nem nyomoz- hat (396)	344
Rendkívüli eseményként balesetet mikor kell be- jelenteni (468)	512	Sértettek és tanúk kikér- dezése (425)	407
Rendőr alkalmazható-e bizalmi egyénként (425)	423	Sértett és tanúk megidé- zése a községi előjáró- ság útján kikérdezés végett (312/25)	239
Rendőri büntetőbíróság- ként a közigazgatási hatóság mikor működik (460/f)	490	Szabadonbocsátása elfo- gott egyénnek magán- indítvány visszavonása esetén (399)	382
Rendőri felügyelet alatt álló egyén lakása át- kutatható-e (437/e)	451	Szabadonbocsátható-e az elfogott egyén, ha he- teg (321)	241
Rendőri felügyelet alatt állók ellenőrzése (363)	296	Szabadság áthelyezés, vagy tartós vezénylés esetén (214)	110
Rendőri felügyelet sza- bályai (312/6)	211	Szabadságot a szakasz- parancsnok engedé- lyezhet-e (602)	597
Rendőri hatóság és rend- őri közeg (394)	335	Szabályrendeleten mit kell érteni (1)	13
Rendőri közeg törvényes oltalma (295)	155	Szaktaszparancsnok foga- dása alárendelt őrsön (169)	99
Rendőrség és csendőrség nyomozási illetékes- sége (396)	349	Szaktaszparancsnok sza- badságot engedélyez- het-e (602)	597
Rendőrség folyamrendé- szeti tennivalói (396)	352	Szembesítésről (426)	428
Részesség esetén Szut. rendelkezéseinek alkal- mazása (386)	327		

	Oldal
Személybiztonságon mit értünk (1)	10
Személyes szabadság korlátozása a nyomozás alatt (297)	160
Személymózoásról tudnivalók (430)	459
Szemle alkalmával zászló kitűzése (173)	104
Szemléelő eljáró fogadása az őrsön (169)	99
Szemléelő eljáró mellé küldönc alisztt vezénylése (173)	101
Szeszesital fogyasztása szolgálatban (89)	87
Szétosztása táncmulatságok (362)	293
Szokáscs büntettes alatt kit értünk (352)	288
Szokásos büntettek stb. ellenőrzése (363)	296
Szolgálat és őrszolgálat között különbség (69)	68
Szolgálat megszakítása nyomozásnál (289)	149
Szolgálatba indulás jelentése az őrsparancsnok magánlakásán (258)	123
Szolgálatban ingyenellátás elfogadása (72)	17
Szolgálatban szeszesital fogyasztása (89)	37
Szolgálati eb használata (279)	135
Szolgálati havifüzetek, szolgálati lapok és fogalmazványok átvizsgálása (25. mell.)	601
Szolgálati lap hátlapjára írt feljegyzéseket a járőrvezető aláírja-e (265)	130
Szolgálati lapon helyi őrzáratok részletezése (254)	125
Szolgálaton kívül felkelle lépni kihágás miatt (300)	181

	Oldal
Szolgálaton kívül kihágás észlelése esetén mi az eljárás (82)	35
Szökés gyanúja miatti elfogás (312/7)	216
Tanu bizalmi egyénként alkalmazható-e (425)	425
Tanu kikérdeztetése idegen őrs vagy rendőrhatalóság útján (431)	439
Tanu mentessége a vallomástétel alól (429)	433
Tanu vallomástételre nem kényszeríthető (429)	433
Tanúk és sértettek kikérdezése (425)	407
Tanút érdekeltnek mikor kell tekinteni (427)	432
Tanuvallomás alól mentesség (429)	433
Tapintatossággal párosult erély alatt mit kell érteni (71)	75
Tartós vezénylés vagy át-helyezés esetén szabadság (214)	110
Tartózkodási helyen és rendes foglalkozáson mit értünk (312/8)	222
Tartózkodásra utasítás valamely helyen, vagy ettől eltiltás (312/20)	238
Táncmulatság szétosztása (362)	293
Társadalmi mozgalmon mit értünk (64/5)	38
Társadalmon mit kell érteni (67)	63, 65
Társadalombiztosítási ügyekben eljárás (65/e)	55
Temetési engedély természetellenes halálesetnél (423)	406
Tereptárgyak és községek külön portyázási ideje (243)	117

	Oldal
Természetes halálon mit értünk (423)	404
Területenkivüliség fogalma (499)	529
Revékenységi naplóba felhívásra végzett nyomozás bevezetése (417)	398
Tiltott gyűlés ellenőrzése magánlakáson (369)	300
Tiltott játékon mit értünk (312/14)	232
Tiltott mesterségen mit kell érteni (312/14)	230
Titoktartás kötelessége tanuzásnál (429)	433
Tolonckíséret eltiltása a csendőrség által (64/1)	35
Tolonckíséret teljesítése a csendőrség által (64/9)	40
Tolvaj mikor tekintendő veszélyes gonosztevőnek (339)	2
Tűzeset bejelentése (516)	514
Tűzeset miatt szabad-e a szomszédos őrskerületbe menni (396)	347
Tűzvész idején segítség megtagadása (312/11)	226
Utasítás valamely helyen való tartózkodásra vagy ettől eltiltás (312/20)	238
Utazók igazoltatása (303)	186
Utazó ügynökök igazoltatása (303)	186
Utcai zenészeknek kiket kell tekinteni (312/14)	232
Ütíránytól eltérése járőröknek (266)	130
Ügyész (csendőrügyész) eljáró vagy feljebbvaló-e (172)	100
Ügynökök igazoltatása (303)	186
Vadászat ellenőrzése és feljelentése (379)	310

	Oldal
Vadászati kihágással kapcsolatos jövedéki kihágás esetében eljárás (490)	524
Vagyonbiztonságon mit értünk (1)	10
Vagyoni állapot tárgyalása a feljelentésben (467)	509
Valamely helyen való tartózkodásra utasítás és ettől eltiltás (312/20)	238
Vallomástételre tanu nem kényszeríthető (429)	433
Vasúti étteremben sem szabad szeszes italt fogyasztani (89)	88
Vasútfelügyeleti szolgálat (383)	319
Vádhatóságon mit kell érteni (386)	325
Vámjövédéki kihágás esetében csendőr eljárása (490)	519
Vámjövédéki kihágáson tettenkapottak átadása a vámhivatalnak (64/18)	43
Vámkihágások nyomozása a csendőrség által (65/i)	58
Vásár területéről közár-talmúak kitiltása (370)	301
Vásáron helypénz beszedésénél csendőr nem működhet közre (370)	305
Vegykísérleti állomáshoz beküldése élelmiszer-mintának (450)	476
Vendéglőbe szabad-e a csendőrnek járnia (79)	84
Veszélyes gonosztevő fogalma (330/5)	267
Veszélyes gonosztevő és gonosztevő között mi a különbség (303)	183
Veszélyes gonosztevőnek a tolvaj mikor tekintendő (339)	273

	Oldal		Oldal
Vezénylés és áthelyezés esetén szabadság (214)	110	Visszavonása magánin- ditványnak (399)	371
Végrehajtó részére kar- hatalom szolgáltatása (532)	567	Vizsgálati fogságot mikor rendelnek el (312/18)	236
Végrehajtónak mit nem szabad lefoglalnia (532)	567	Zálogházban bünjelek őri- zetbevétele (444)	462
Véleményadás miatt a csendőr felelős-e (463)	497	Zárgondnok által csend- őrség igénybevétele (528)	556
Vétség gyakorlati jelen- tősége az elfogás szem- pontjából (312/1)	202	Zászló kitűzése szemle al- kalmával (173)	101
Visszaesés címén elfo- gás (312/6)	214	Zenészek (utcai) elfogása tiltott zenélés miatt (312/14)	232
Visszavárt felhívás ki- adása (10)	13		